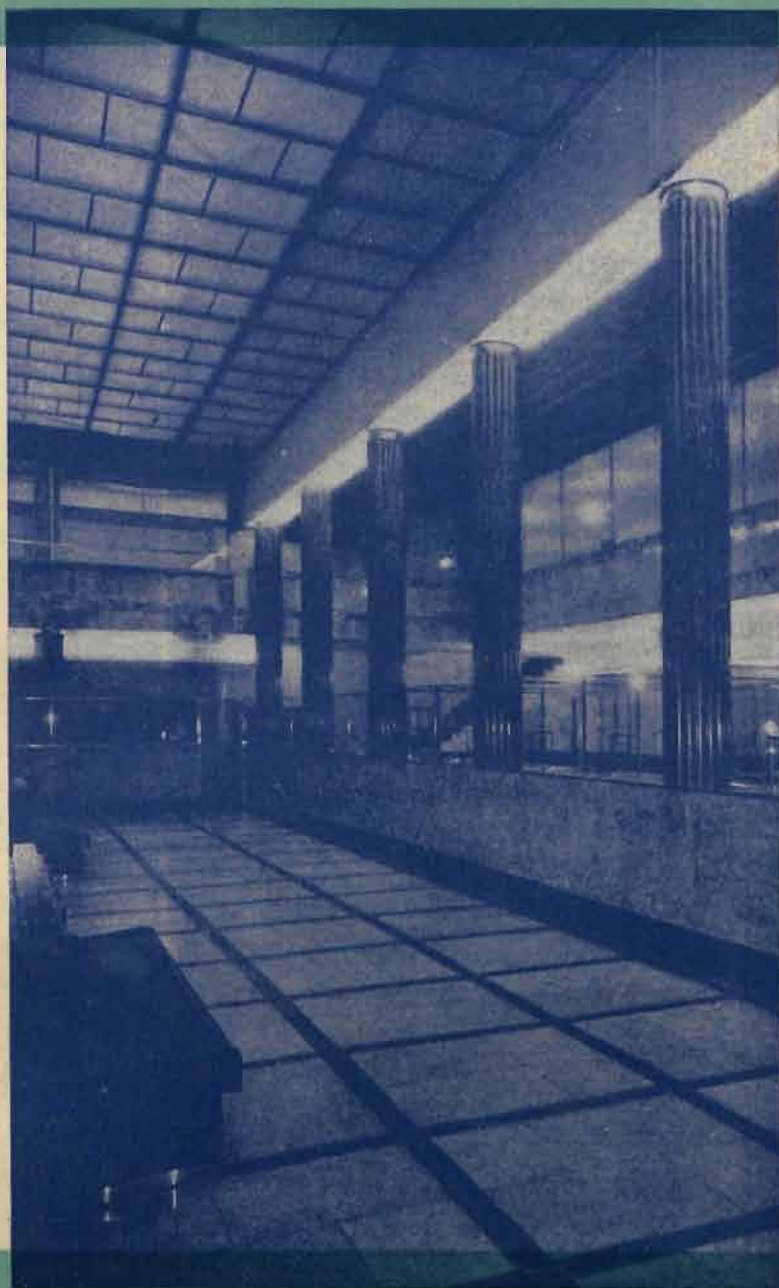

WARSZAWA · ROK XV · 1939

2

ARCHITEKTURA

i Budownictwo

ARCHITEKTURA I BUDOWNICTWO

MIESIĘCZNIK ILUSTROWANY

WYDAWNICTWO „SPÓŁDZIELNI WYDAWNICZEJ ARCHITEKTÓW POLSKICH” W WARSZAWIE

ZARZĄD S.W.A.P.: PROF. ALFONS GRAVIER, ARCH. ARCH. TEODOR BURSZE, JAN NAJMAN, JAN KRAUS.
ZASTĘPCY: ARCH. ARCH. BOHDAN GEURQUIN, BOLESŁAW TATARKIEWICZ.

RADA NADZORCZA S.W.A.P.: PROF. MARIAN LALEWICZ, ARCH. ARCH. TADEUSZ NOWAKOWSKI, ZYGMUNT WÓJ-
CICKI. ZASTĘPCY: ARCH. ARCH. WITOLD MATUSZEWSKI, BOGUMIL ROGACZEWSKI.

REDAKTOR: INŻ. ARCH. JAN POLIŃSKI.

KOMITET REDAKCYJNY: DR ARCH. JAN ZACHWATOWICZ (PRZEWODNICZĄCY), PROF. DR LECH NIEMOJEWSKI,
PROF. RUDOLF ŚWIERCZYŃSKI, ARCH. ARCH. PIOTR BIEGAŃSKI, ZBIGNIEW CZECH,
TADEUSZ DZIĘGIELEWSKI, JERZY HRYNIEWIECKI, STANISŁAW KOLENDO, KAZIMIERZ
MARCZEWSKI, STANISŁAW MARCZYŃSKI, STANISŁAW MURCZYŃSKI, JANUSZ OSTROW-
SKI, ANDRZEJ PŁACHCIŃSKI, ZYGMUNT SKIBŃIEWSKI, ZYGMUNT STĘPIŃSKI (SEKRE-
TARZ), ORAZ CZŁONKOWIE RADY NADZORCZEJ I ZARZĄDU SPÓŁDZIELNI.

CZŁONKOWIE KORESPONDENCI: ARCH. KAZIMIERZ DZIEWOŃSKI (KRAKÓW), ARCH. HENRYK JASIEŃSKI (KRAKÓW).

Adres Redakcji i Administracji: Warszawa, Wspólna 40, tel. 9-52-87.

Konto czekowe P. K. O. 11020

WARUNKI PRENUMERATY.

Prenumerata miejscowa:	Na prowincji (z przesyłką):	Egzemplarz pojedynczy:
Kwartalnie zł 15.—	Kwartalnie zł 16.—	W Warszawie zł 5.—
Półrocznie „ 30.—	Półrocznie „ 32.—	Na prowincji „ 5,50
Rocznie „ 60.—	Rocznie „ 64.—	Zagranicą „ 6.—

Pod nadesłanym adresem Administracja wysyła żądany numer pisma za zaliczeniem pocztowym.

CENY OGŁOSZEŃ.

Przed tekstem:	Za tekstem:	3-a i 4-a strona okładki:
Cała strona zł 400.—	Cała strona zł 350.—	Cała strona zł 450.—
Półowa strony „ 210.—	Półowa strony „ 180.—	Półowa strony „ 250.—
Ćwiartka strony „ 120.—	Ćwiartka strony „ 100.—	Ćwiartka strony „ 150.—
	Strona artykułu opisowego „ 500.—	

OGŁOSZENIA DROBNE:

Adres w branży rozmiar 10 × 90 mm łącznie z pren. na cały rok zł 100.—, płatne z góry przy zamówieniu. Za każde następne 5 mm wys. dopłata zł 50.— rocznie. Koszt rzeczywisty rysunków i klisz ponosi ogłaszająca się firma. Dział reklam przewiduje także, poza ogłoszeniami przed i za tekstem, specjalne wkładki artystyczne jedno i wielobarwne.

TREŚĆ NUMERU:

„Architektura i Budownictwo” Nr 2
Bolesław Szmidt inż. arch. — Rozbudo-
wa gmachu centrali K. K. O. m. st.
Warszawy.
B. Laszczka inż. arch. — Ośrodek har-
cerski na Śląsku.
Anna i Tadeusz Ptaszyccy inż. arch. —
Dom mieszkalny nad Wisłą w No-
wej Wsi.
Kazimierz Pręczkowski — Problem „de-
koracji” w widowisku teatralnym.
Przegląd czasopism zagranicznych.
Konkurs na budynek mieszkalny Pań-
stwowego Banku Rolnego.
Kronika.

SOMMAIRE:

„Architecture et Batiment” Nr. 2
Bolesław Szmidt arch. — L'agrandisse-
ment de l'édifice central de la
Caisse Communale d'épargne de la
ville de Varsovie.
B. Laszczka arch. — Le centre des
boy... en Silésie.
Anna i Tadeusz Ptaszyccy arch. arch.—
Le manoir au bord de la Vistule
à Nowa Wieś.
Kazimierz Pręczkowski — Le problème
decoratif dans le spectacle théâtral.
Revue des recueils périodiques étran-
gers.
Le concours pour un bâtiment habi-
table de la Banque de l'Etat d'agri-
culture.
Chronique.

INHALT:

„Architektur und Baukunst” Nr. 2
Bolesław Szmidt arch. — Erweiterung
des Gebäudes der Centrale der Ko-
munalspar-Kasse des Stadt Warsza-
wa (Warschau).
B. Laszczka arch. — Centrum des Skau-
tentums in Schlesien.
Anna i Tadeusz Ptaszyccy arch. arch.—
Wohnhaus an der Weichsel in Nowa
Wieś.
Kazimierz Pręczkowski — Das problem
der Dekoration im Theaterschauspiel.
Nebersicht ausländischer Zeitschriften.
Preisamschreiben auf ein Wohnhaus
der Staats Sandevirtschaftlichen
Bank.
Kronik.

ARCHITEKTURA I BUDOWNICTWO M I E S I Ę C Z N I K

W A R S Z A W A
R O K X V . N R 2

ROZBUDOWA GMACHU CENTRALI K. K. O. M. ST. WARSZAWY

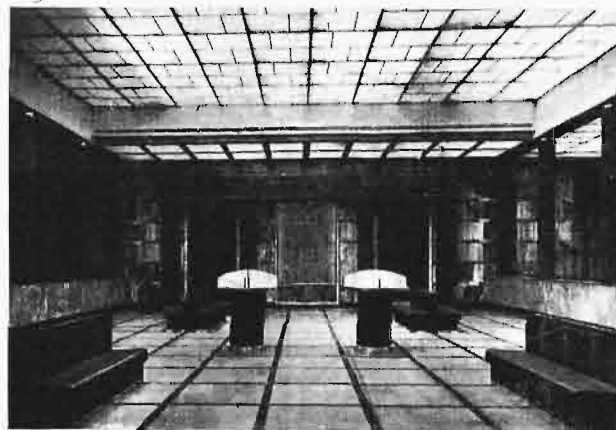
INŻ. ARCH. BOLESŁAW SZMIDT

W I D O K N A S A L Ę O P E R A C Y J N Ą.

Gmach Centrali K. K. O. m. st. Warszawy znajduje się przy skrzyżowaniu ulic Traugutta i Czackiego o średnim natężeniu ruchu.

W zamierzeniach Zarządu Miejskiego leży przedłużenie ul. Czackiego do pl. Marszałka Piłsudskiego, co wpłynie korzystnie na charakter tej ulicy zarówno pod względem komunikacyjnym, jak i reprezentacji.

F R A G M E N T Y W N Ę T R Z A S A L I O P E R A C Y J N E J K.K.O.
Światliki nad salą operacyjną wykonała f. „Wema”, Ruda Śląska. Przedstawicielstwo w Warszawie, Inż. Wł. Szalkowski.

W konkluzji powyższego wejście główne do przebudowanego gmachu przyjęto od ul. Czackiego, mając przy tym na uwadze zachodnie oświetlenie fasady od tej ulicy w przeciwieństwie do północnej fasady od ul. Traugutta.

Umieszczenie wejścia od strony ul. Czackiego wiąże się ściśle z założeniem głównej osi kompozycji jako prostopadłej do tejże ulicy. Niemniej przemawiały zatem względy użytkowe, ekonomii i konstrukcyjne. (Początkowo rozważana koncepcja wejścia narożnego upadła z powyższych względów jak i dla przyczyn natury plastycznej).

W całości zadania, polegającego na wbudowaniu w istniejący kompleks gmachu dużej sali operacyjnej (powierzchnia dla publiczności 256 m²) oraz na dostarczeniu maksymalnej powierzchni użytkowej dla urzędników, zakładając ok. 4 m² na osobę, względy architektoniczne zakreślone zostały w ściśle zamkniętych ramach programu budowy i tych elementów już istniejącego gmachu, które w sposób nieodparty wejść musiały do całości projektu zarówno ze względów czysto plastycznych jak i konstrukcyjnych.

Rzut poziomy omawianej budowy składa się z elementów następujących:

- 1) portal wejściowy od ul. Czackiego, 2) przedsionek, 3) westibul, 4) sala operacyjna.

Sala operacyjna (kasowa) posiada w części dla urzędników antresolę, biegnącą wzdłuż prawej strony sali i na wprost wejścia.

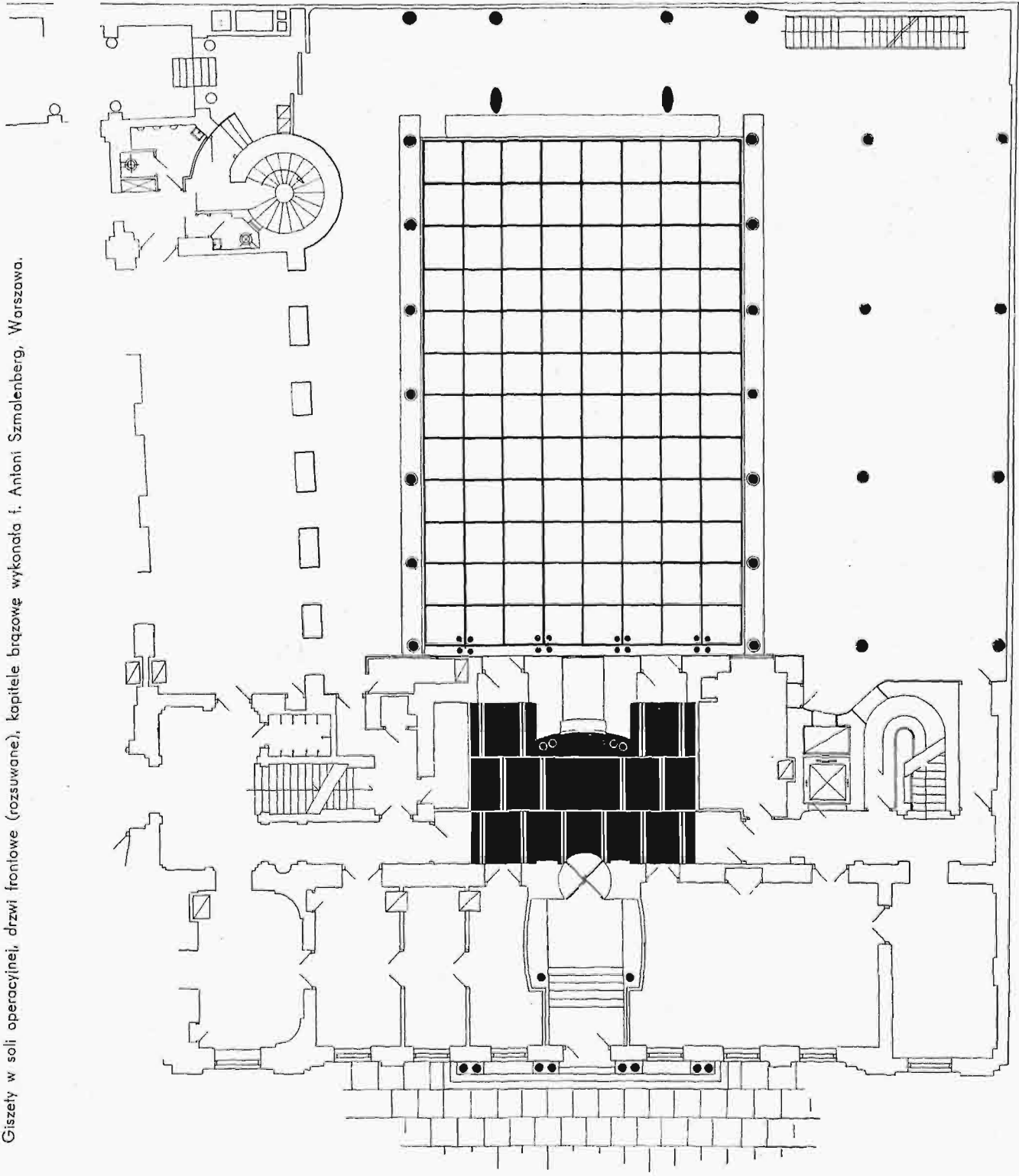
Antresola wydatnie zwiększa powierzchnię użytkową biur. Wysokość wnętrza sali, licząc w świetle plafonu i posadzki) ustalona została na 6,05 m — antresoli 2,75 m.

Oświetlenie sali — górne.

Przy opracowaniu rysunków wykonawczych konstrukcji świetlików nad salą zwrócona została uwaga na możliwości skraplania się pary w przestrzeni pomiędzy dachem oszklonym, a plafonami dolnymi, jak również na znaczne ogrzewanie się tej przestrzeni w porze letniej, co w wyniku spowodowało konieczność zastosowania w plafonie podwójnego oszklenia (na wzór okna szwedzkiego), oraz zainstalowanie specjalnego agregatu wentylacji mechanicznej, celem możliwie intensywnego wietrzenia przestrzeni między dachem, a plafonami (zimą odwrotnie: przestrzeń ta zostaje nagrzana do temperatury + 8 stopni C).

Nieregularny zarys podwórza, które zostało zajęte przez blok sali kasowej oraz blok oficyn biurowych w znacznym stopniu utrudnił zarówno konstrukcję samych świetlików, szczegółów odwodnienia dachu, dylatację pomiędzy starym budynkiem a nową konstrukcją — natomiast pod względem architektonicznym wzbogacił zakres możliwości plastycznych. Abstrahując od tzw. „grafiki planu” (zaciemniającej często sens plastyczny rzutu) zadanie stało się jedyne w swoim rodzaju, a polegające na wprowadzeniu budowlę na wskroś współczesnej w organiczną całość istniejących zabudowań, których architektura oparta na konwencjonalnych detalach plastycznych ubiegłych czasów była czymś niemniej realnym od nowej budowy. Chodziło o powiązanie w zespół elementów na pozór sprzecznych ideowo — momentem wiążącym pozostawała funkcja.

Giszety w soli operacyjnej, drzwi frontowe (rozsuwane), kopiele brązowe wykonane i. Antoni Szmolenberg, Warszawa.

P L A N S A L I O P E R A C Y J N E J C E N T R A L I K K O .

Rozrost instytucji przeradzającej się z roku na rok w jedną z najżywotniejszych placówek oszczędnościowych stolicy — wymagał odpowiednich ram zewnętrznych, wypowiedzenia dostatku instytucji obok nieodzownej prostoty, bogactwa przestrzennego obok ścisłego wyzyskania każdego metra kwadratowego.

Stąd pozorna dysproporcja w wyposażeniu wnętr części nowej w stosunku do starej.

Analizując całość budowy pod względem doboru materiałów, wymienić należy piaskowiec szydłowiecki, z którego wykonano portal wejściowy od ul. Czackiego, częściowo w przedsionku (obramienia portali wewnętrznych, stopnie, posadzka) wprowadzono marmur krajowy „morawica” i „dębnik”, alabaster krajowy „winnica jasna” — resztę ścian w przedsionku wykonano w malowaniu klejowym i lakierach. Westibul wyłożony został również alabastrem: „winnica jasna”, cokoły i wykończenie ścian przy zetknięciu z sufitem wykonano z marmuru: „dębnik” — posadzka: marmur „morawica z inkrustacjami dębnika”.

Ściany sali kasowej obłożone zostały alabastrem krajowym „M” (przypominającym trawertyn) o wyjątkowo ciepłym odcieniu — wiążącym się z resztą zestawień barwnych wnętrza.

Lady w sali kasowej oblicowane marmurem „Barwinek” — posadzka: „Morawica” i „Dębnik”.

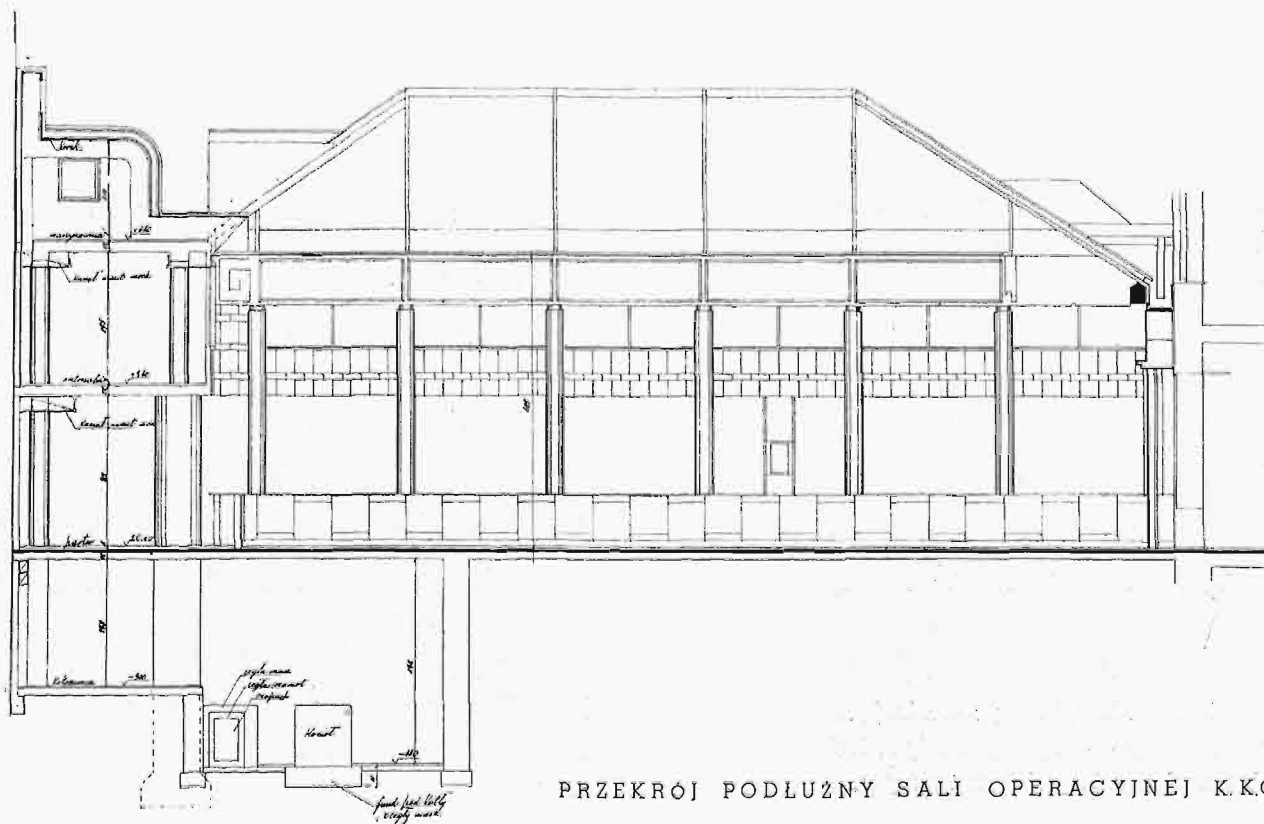
Słupy w sali kasowej obłożone zostały stiukiem jednolitym o barwie oliwkowo-brązowej, przechodzącej miejscami w odcień lekko liliowy (w oświetleniu dziennym).

Kanelowanie słupów wprowadzone zostało oprócz przesłanek plastycznych z uwagi na technikę stiuków jednolitych, która nie pozwala uniknąć plam i dość przykrych nierówności w barwie.

Podzielenie trzonu kolumny kanelami rozbija powierzchnię stiuku na wąskie paski pionowe, maskujące przyrodzone wady materiału (skądinąd bardzo trwałego, gdy chodzi o stitek cementowy i niezmiernie szlachetnego fakturowo).

Z robót metalowych trzeba wspomnieć o mosiężnych polerowanych zwieńczeniach kolumn stiukowych, jak również o kanelowanych bazach, którymi wykończone zostały kolumny ściany portalowej w sali kasowej i w westibulu.

Giszety, okna wewnętrzne na antresolach w sali kasowej wykonano w konstrukcji metalowej z profiliów rynkowych, stosowanych o ile na to pozwalały względy techniczne w jak najcieńszych przekrojach obciążanych mosiądzem, bądź całkowicie mosiężnych. Z robót stolarskich między innymi wykonany został w westibulu portal z orzecha krajowego oraz fornierowane orzechem drzwi przelotowe do sali kasowej, z robót malarskich — lakierowane na „wysoki połysk” słupy w części sali operacyjnej za ladami i na antresolach.

PRZEKRÓJ PODŁUŻNY SALI OPERACYJNEJ K.K.O.

P R Z E K R Ó J P O P R Z E C Z N Y S A L I O P E R A C Y J N E J K . K . O .

Wentylacja sali, będąca jednym z podstawowych działów budowy: — mechaniczna z dopływem nad wejściem i wyciągiem w głębi sali, na wprost ściany wejściowej.

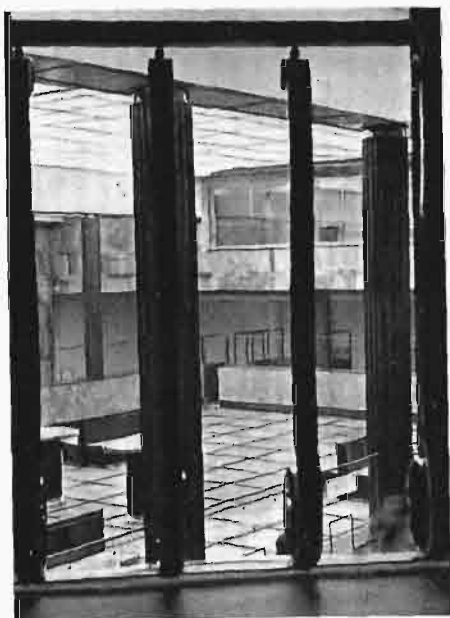
Wentylacją mechaniczną objęte zostały również pomieszczenia schronowe w podziemiach, westibul, przedsionek, antresole, oraz pomieszczenia biurowe w nowowznoszonej oficynie, oprócz opisanej wentylacji sali i świetlików.

Oświetlenie sztuczne sali opracowane zostało na kilka faz i stopni intensywności. Całość plafonu nad salą kasową zostaje rozświetlona setką reflektorów, umieszczonych w przestrzeni ponad plafonem — funkcjonowanie takiego oświetlenia daje pokrewne wrażenie z oświetleniem dziennym.

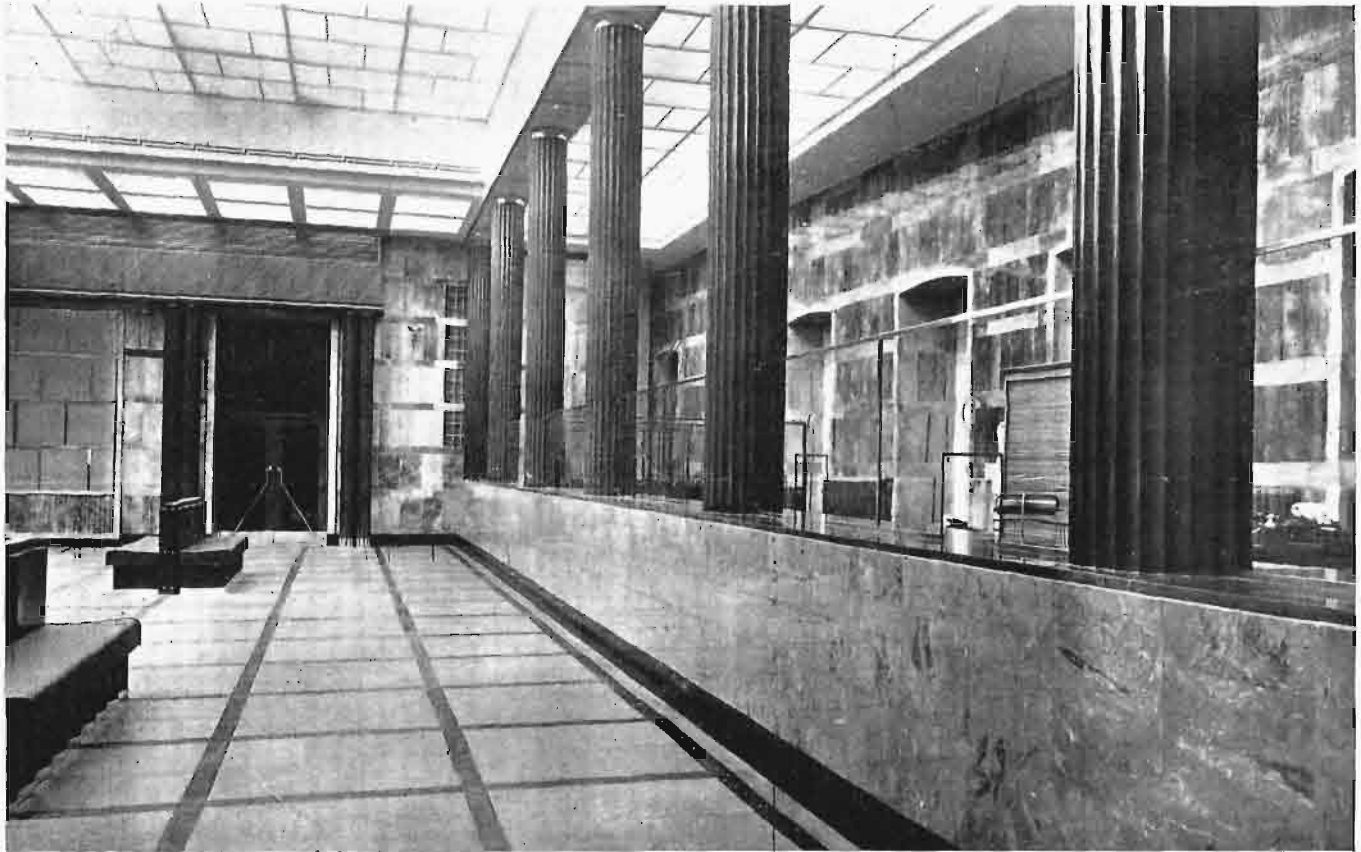
Światło pośrednie zastosowano pod antresolą poprzeczną i w plafonierze pomiędzy słupami ład kasowych, gdzie ostrość światła zneutralizowana została przez zastosowanie szkła „neotriplex” trójwarstwowego o barwie opalowej.

W westibulu i przedsionku oświetlenie sztuczne wykonano również jako pośrednie.

Z robót szklarskich wspomnieć należy o oszkleniu pomieszczenia dla informacji w westibulu, które wykonano z szyb giętych o znacznym promieniu (ok. 3,5 m), piaskowanych na trwały mat w/g rysunku. Z robót konstrukcyjnych wykonano cały szereg podstępowań, niezmiernie odpowiedzialnych w związku z wymianą

TYLNA ŁADA W SALI OPERACYJNEJ K.K.O.

W I D O K N A L A D Ę B O C Z N Ą.

elementów nośnych (belki stropowe, słupy ceglane itp.), która siłą rzeczy przy każdej przebudowie ma w większym lub mniejszym zakresie miejsce.

Architektura wykonanej przebudowy i rozbudowy wprowadza na współczesnej kanwie konstrukcyjnej, poszukiwanie detalu z rodziny form klasycznych, opartych na pojmowaniu współczesnym.

F R A G M E N T Y W N Ę T R Z.

OŚRODEK HARCERSKI NA ŚLĄSKU

7.

I N Ż. A R C H. B. Ł A S Z C Z K A

Widok z lotu ptaka na jeden z budynków Ośrodka Harcerskiego.

Na zielonym Śląsku w pobliżu Skoczowa u stóp wzgórza leży Ośrodek Harcerski na terenie wydzielonym z 123-hektarowego majątku, będącego własnością Z. H. P.

Stok wzgórza rozwiązany jest w części jako sad i ogród warzywny, w części zaś zyskuje naturalne ukształtowanie terenu, jako park i miejsce letnich obozów.

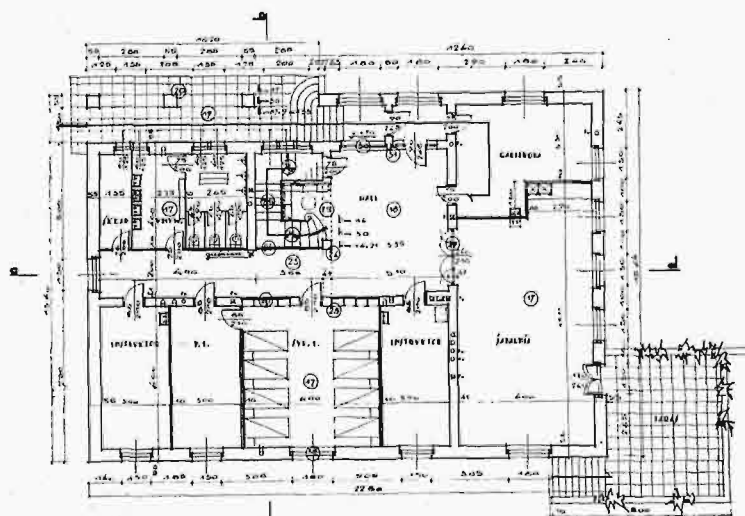
Początkowo projektowany sad między budynkami Ośrodka a folwarkiem, nie został wykonany z powodu nieodpowiedniego gruntu dla celów sadowniczych.

Budynki Ośrodka zgrupowane są w kształt podkowy przy drodze, przebiegającej majątek Górki Wielkie z południowego-zachodu na północny-wschód. Droga obsadzona drzewami i oświetlona elektrycznie, łączy z jednej strony Ośrodek z systemem dróg powiatowych, z drugiej zaś strony z analogicznym Ośrodkiem żeńskim na Buczu.

Ośrodek zaopatrzony jest w wodę z własnej studni, mieszczącej się w suterenie domu ogólnego i zbiorniku rur wieży; energię elektryczną czerpie z elektrowni cieszyńskiej. Budynki skanalizowane, teren otaczający odwodniony, przy czym wody gruntowe odprowadzono 800 m długim kolektorem do Brynicy. Doły gnilne — zbiorcze systemu „Dywidag”.

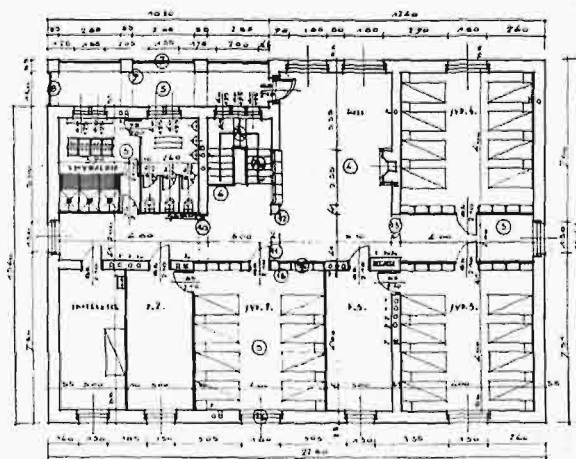
Kubatura budynków wynosi:

dom ogólny	5.500,00 m ³
„ kursów	3.325,00 „
„ zuchów	5.031,00 „
tj. łącznie	13.956,00 „

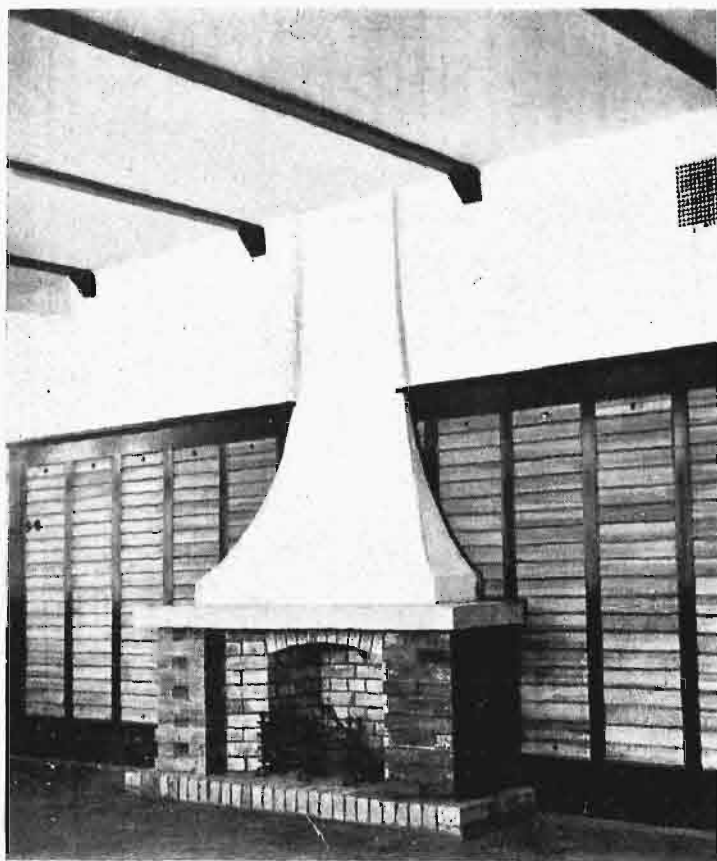
parter.

skrzyni wentylacji w świetle fotografii - skrzyni w świetle nocnym.

piętro.

Budynki Ośrodka murowane o wyprawie zewnętrznej wapienno-cementowej kropionej. Cokoly, obramowania okien i drzwi, mury parapetowe tarasów słupy itp. w zielonkawym szarogłazie breneńskim. Więźba dachowa drewniana w części widocznej heblowana i zapuszczona pokostem, krycie eternitem falistym.

Bankiety, stropy żeberkowe, podciąg i klatki schodowe żelbetowe, w holach obłożone drzewem. Wyprawy wewnętrzne częściowo o ozdobnych fasetach, wapienno-gipsowe, w suterrenach wapienno-cementowe. Posadzki parkietowe częściowo ozdobne z wkładkami z kolorowego drzewa, w sypialniach szafy ścienne, w holach, jadalniach i świetlicach boazerie z drzewa bukowego i sosnowego oraz ozdobne kominki w ogólnej liczbie siedmiu.

W umywalniach, tuszach, łazienkach, W. C., kuchniach, garderobach, przy wejściach do budynków posadzki kamionkowe lub terrazowe płytkowe i wielobarwne.

Ubikacje malowane klejowo. korytarze — lakier matowy na wosku, łazienki, garderoby, kuchnie, W. C., częściowo układane płytkami polewanymi, częściowo lakierowane. Kuchnie mieszczące się w suterrenie połączone z jadalniami przy pomocy wind ręcznych.

Budynki posiadają centralne ogrzewanie i instalacje sanitarne z ciepłą i zimną wodą. W domu zuchów mieści się ponadto pralnia i suszarnia kulisowa.

Rzeźba reprezentowana jest na fasadach domów w sposób skromny. Na domu kursów pod oknem znajduje się wykonana w kamieniu breneńskim płaskorzeźba lilii harcerek, na domu zuchów głowa wielka (wypukła rzeźba), zaś na wieży domu ogólnego prócz wejściowego kamiennego portalu osadzono płaskorzeźbę żubra. W holu domu zuchów osadzono w ścianie kominka z kamienia breneńskiego płaskorzeźbę w glinie palonej, przedstawiającą głowę Matki Boskiej na tle gwiazd. Dwie ostatnie rzeźby są dziełem i darem prof. Konstantego Laszczki.

Projekt Ośrodka wykonał w roku 1935 i całością robót kierował inż. arch. B. Laszczka. Budowę całości przeprowadzono w latach 1936—1938 w dwóch etapach. W pierwszym etapie w roku 1937 wykończono i oddano do użytku dom ogólny i kursów, w drugim etapie na jesieni 1938 r. dom zuchów.

Koszt 1 m³ budowy wyniósł 37,60 zł.

Projekt rozplanowania otaczającego terenu, jako ogrodu ozdobnego i zabawowego, wykonał prof. Franciszek Krzywdą-Polkowski, który też w trakcie robót czuwał nad jego wykonaniem osobiście, doglądając sadzenia drzew i krzewów.

Roboty budowlane, instalacje centralnego ogrzewania i sanitarne wykonała firma inż. Sarro i J. Frontczak z Katowic. Instalację siły i światła firmy A. Foks z Chorzowa i P. Sojka z Pszczyny.

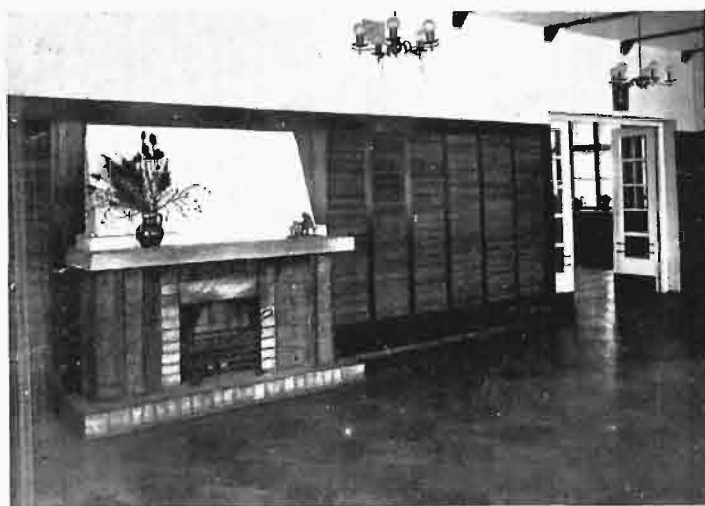
Inż. B. L.

Na górze: F R A G M E N T W E J Ś C I A.

Na dole: W N Ę T R Z E Z K O M I N K I E M C E G L A N Y M.

FRAGMENTY WNĘTRZ.

JEDEN Z BUDYNKÓW OŚRODKA.

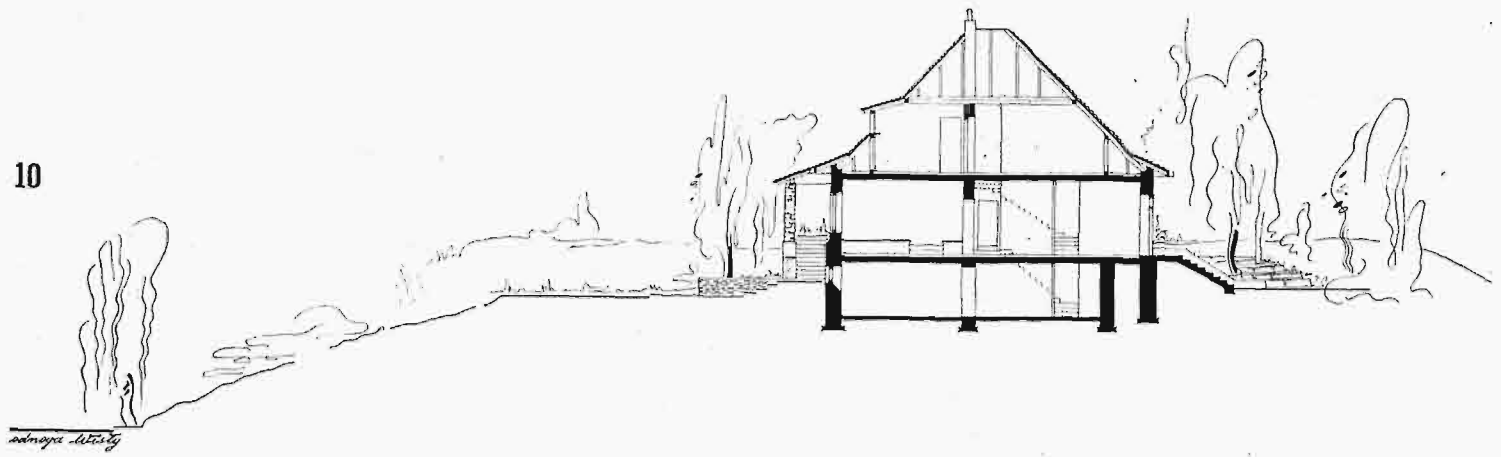
DOM MIESZKALNY NAD WISŁĄ W NOWEJ WSI

INŻ. ARCH. ANNA I TADEUSZ PTASZYCCY

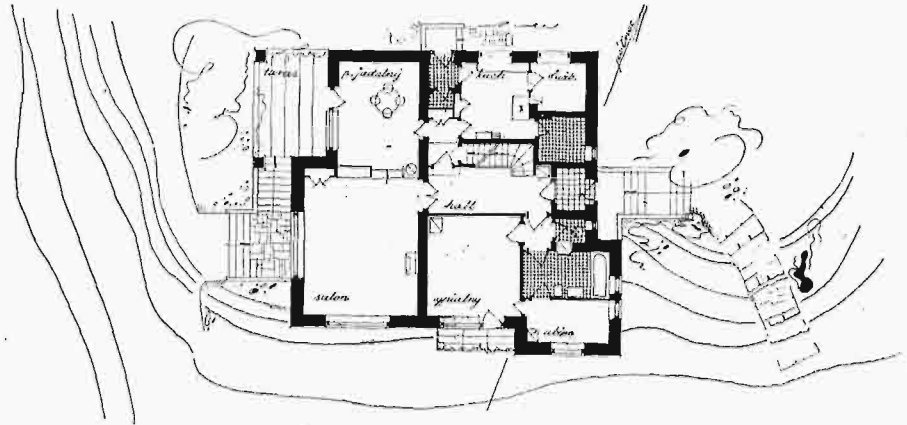
Na nadwiślańskim brzegu przy szosie. Otwock — Warszawa na działce o powierzchni 2 hektarów wybudowano jednorodzinny dom. Dom usytuowano w nadwodnej części działki na wybitnie urozmaiconym terenie. Układ planu wnętrza udostępnia mieszkańcom tego domu szerokie horyzonty nadwiślańskiej doliny.

Plan rozwiązano w trzech poziomach, niskiego parteru, parteru i poddasza. Niski parter opracowano w elewacji w miejscowym granicie polnym płytowanym, parter — w jasno-szarym terazycie cyklinowanym. Przejście z kamienia do tynku osłonięto dachówką, wydobywając wyraźnie akcent poziomy w elewacji.

Silnie zaakcentowany, z kamienną dolną partią i słupami z kamienia, taras przykryto dachem obniżonym, jako przedłużeniem długiej linii dachu nad główną bryłą budynku. Sylweta dachu podkreśla intencję autorów silnego związania linii istniejącej w terenie z sylwetą domu. Tarasy niższe, schodki i przejścia, murki oporowe ze swo-

PRZEKRÓJ DOMU MIESZKALNEGO
I TERENU OGRODOWEGO.

PLAN SYTUACYJNY
DOMU MIESZKALNEGO.

WIDOK OD STRONY WSCHODNIEJ.

bodnym ujęciem rosnących tam pierwotnie drzew i krzewów — potraktowano możliwie prosto, jako naturalną konieczność utrwalenia pięknego pierwotnego otoczenia.

Poza domem mieszkalnym istnieje część gospodarcza, tj. cieplarnia, ga-

raż itp., zdecydowanie odsunięte od otoczenia domu.

Przedstawiona powyżej próba ujęcia tematu domu mieszkalnego w terenie podmiejskim jest przykładem wysiłków architekta i właściciela nad realizacją możliwie estetycznego urządzenia rejonu podmiejskiego.

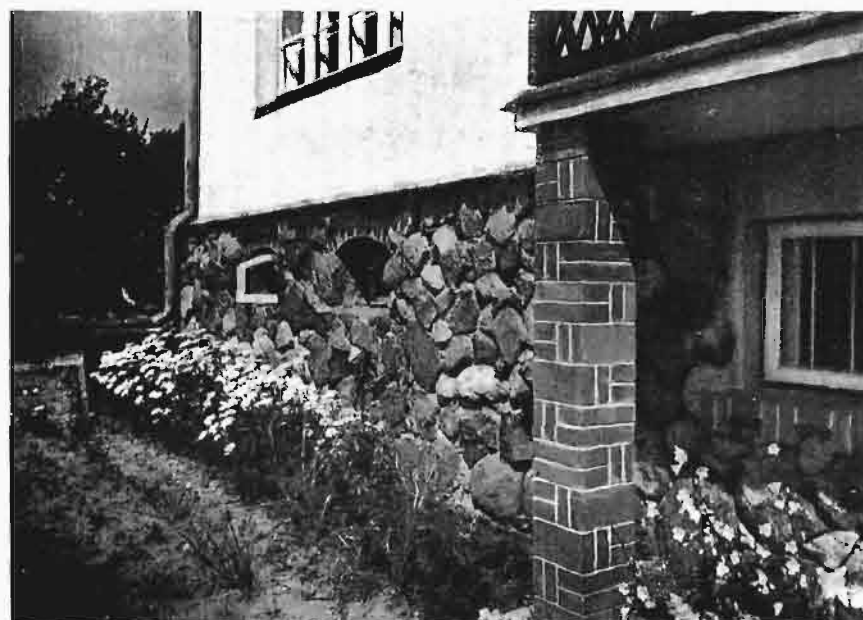

WIDOK
OD STRONY ZACHODNIEJ.

FRAGMENT
Z WIDOKIEM NA WEJŚCIE.

SZCZEGÓL COKOLU
I ZAŁOŻENIA OGRODOWEGO.

PROBLEM „DEKORACJI”

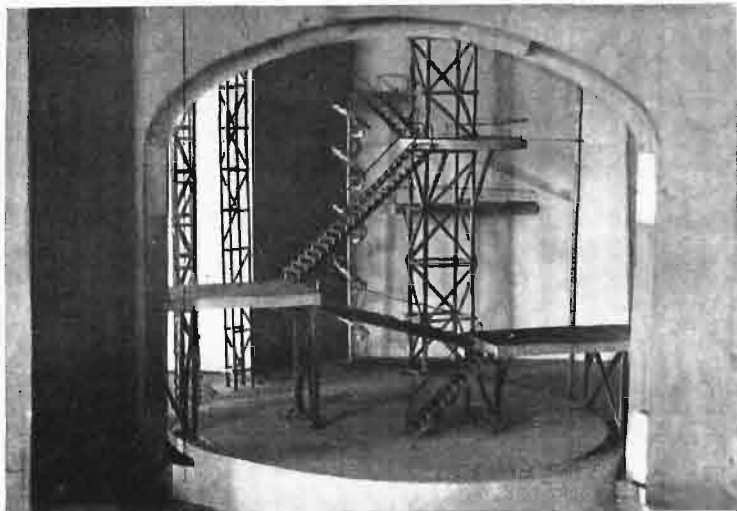
12

KAZIMIERZ PRĘCZKOWSKI

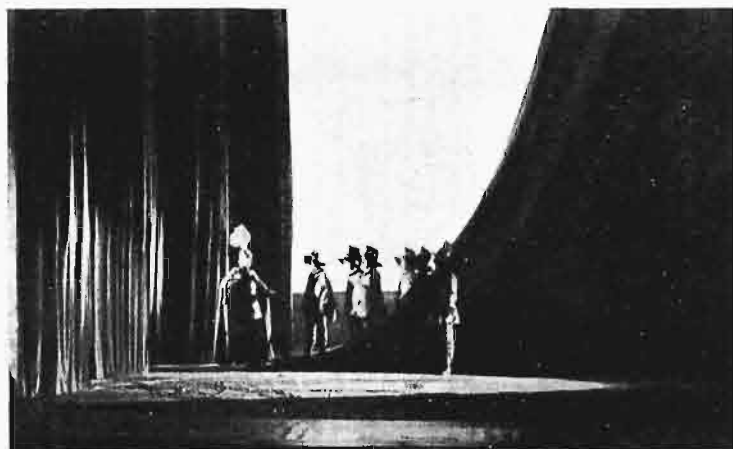
„JARMARK W SOROCZYŃIE” — MUSORGIJ.
DEKORACJA: GONCZAROWA.

KUBISTYCZNA DEKORACJA DLA MEYERHOLDA.

„HAMLET” — SHAKESPEARE.
DEKORACJA: K. FRYCZ.

Zagadnienie dekoracji teatralnej, czy to jako rozwiązanie konstrukcyjno-plastyczne przestrzeni scenicznej, czy to jako tło dla widowiska, powstało wraz z początkiem sztuki teatralnej. Problem ten ulegał rozmaitym zmianom, rozwijał się w różnych kierunkach, zależnie od danej epoki, od ideologii, treści, akcji widowiska i od rodzaju sceny, tj. miejsca, na którym odbywało się widowisko. Przejrzyjmy w skrócie historię teatru pod kątem widzenia, które nas interesuje.

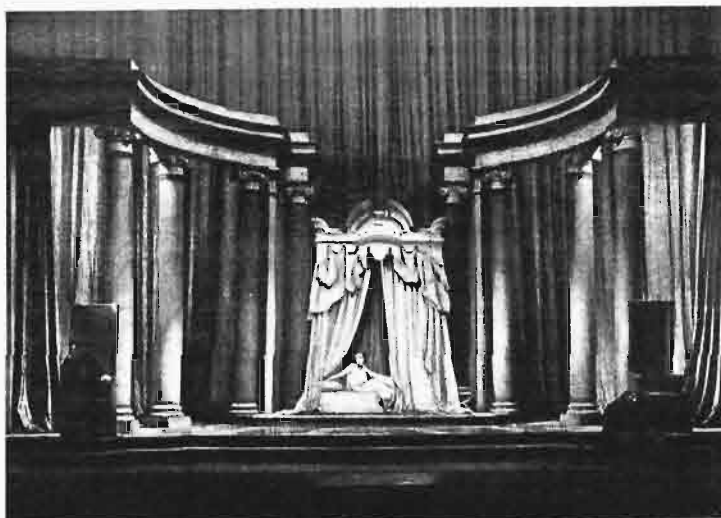
Teatr europejski bierze swój początek w starożytnej Grecji, w uroczystościach religijnych ku czci Dionizosa. Z czasem te uroczystości nabierają charakteru zdecydowanie komponowanego widowiska. Tragik z wczesnej epoki greckiej to poeta, muzyk, malarz, reżyser, aktor w jednej osobie, która tworząc treść, akcję, słowo poetyckie, muzykę, ewolucje taneczne chóru, kostiumy i maski dla aktora przy jednoczesnym ujęciu plastycznym terenu, komponuje za pomocą tych wszystkich elementów całość wielkiego i uroczystego widowiska w teatrze Dionizosa. Początkowo sceną jest plac przed świątynią np. w Atenach Wielkie Dionizje odbywają się na wzgórzu Akropolu, terenem są schody, plac, główną dekoracją jest monumentalna architektura. Teatr starożytny grecki, a później i rzymski zna scenę w postaci areny, lub półareny z proscenium; widownia amfiteatralna liczy tysiące miejsc, stropem jest niebo, w tych warunkach widowisko staje się wielkim, szeroko i przestrzennie komponowanym.

W średniowieczu misteria religijne są wystawiane początkowo we wnętrzu katedry, następnie wychodzą przed portal kościoła na dziedzińiec, plac. Dekoracją zasadniczą jest architektura, tworząca tło dla odbywającej się akcji. Tło to jednak, nie obojętne a promieniujące, wytwarzające atmosferę, przepojone tym samym duchem zespala się doskonale z charakterem misteryjnego widowiska, którego kompozycja staje się bardziej dwuwymiarowa, mniej przestrzenna, w porównaniu z kompozycją w teatrze starożytnym. Wędrowni komedianty, rybacy, sztukmistrze rozbijają swoje budy na rynkach, placach i gdzie tylko można, produkują się przed zebraną gawiedzią. W wędrowkach swoich odwiedzają zamki i pałace możnych, wzbudzając w nich zainteresowanie sztuką teatralną. Grają we wnętrzu pałacu, gdzie tło jest sprawą bardziej lub mniej obojętną, a przy drobnych wstawkach dekoracyjnych, słowo, kostium i ruch aktora są zasadniczymi elementami widowiska.

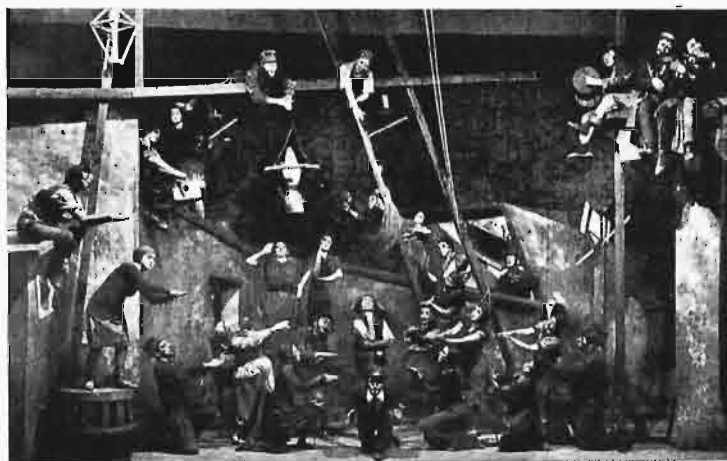
W renesansie i później w baroku możni budują sale teatralne, powstaje tzw. teatr dworski. Scena zamknięta trzema ścianami staje się sceną pudełkową. Widowisko maleje do wymiaru obrazu, ograniczonego ramą otworu scenicznego, obrazu, który przy podnoszącej się kurtynie ukazuje się oczom publiczności. Wyraźny przedział między sceną a widownią istnieje do naszych czasów, przełamany niekiedy w czasach współczesnych, częstokroć nawet sztucznie przez inscenizatora. Inscenizacja i dekoracja zamknięta w pudełku sceny, mająca tak mocno ograniczoną przestrzeń próbuje w rozmaity sposób wzbogacić obraz widowiska. Zależnie od epoki, od prądów w sztuce i stylów historycznych, wyraz plastyczny ulega zmianom. Ciągłość jednak pewną można zaobserwować pod względem narastania efektów scenicznych. Technika stale posuwająca się naprzód dała nowe inscenizacyjno-dekoracyjne możliwości dla wprowadzenia widza w świat tej drugiej rzeczywistości za rampą sceny — złudy teatralnej i jednocześnie dla oszołomienia go wspaniałością obrazu. Dalsza kolej losu doprowadza sztukę teatralną do przerostu elementu dekoracyjno-malarskiego, zachwiania równowagi przy nieskoordynowaniu poszczególnych elementów tworzących całość, do rozbieżności między słowem, a plastyką. W następstwie teatr zrywa z dotychczasowym pojęciem dekoracyjnym; odruch jest tak mocny, że wprowadza się czarną kotarę i małe wstawki, nieomal symbole dekoracyjne, a kolorystyczne efekty osiąga się promieniem barwnego reflektora. Dalszym etapem rozwoju jest konstruowanie przestrzeni scenicznej z równoczesnym pragnieniem konstruowa-

PROBLEM „DEKORACJI”

14

„LUKRECJA” — R. OBEY.
DEKORACJA: R. E. JONES.

„20.000” ŻYDOWSKI TEATR W Z. S. S. R.

„CHINY MÓWIĄ”. DEKORACJA: LEE SIMONSON.

nia całości widowiska przez scharmonizowaną współpracę inscenizatora, dekoratora, reżysera, muzyka, aktora w wystawianym utworze dramatycznym. Tęsknota jednak za rozsądzeniem skostniałej formy sceny pudełkowej jest tak wielka, że powstają nowe, niekiedy imponujące rozmachem formy inscenizacji, ale ściśnięte istniejącymi warunkami, tworzą dysproporcję i zgrzyt w całości obrazu, gdyż w większości wypadków przestrzeń sceniczną jest pudełko, które trzyma się jakoś uparcie, mimo wysiłków architektów (teatr totalny, symultaniczny itp.). Jesteśmy świadkami, niestety bardzo często, takiego absurdu, że tzw. konstruktywizm jednostronnie, a właściwie źle zrozumiany, stał się takim samym balastem, jak fantazje malarsko-dekoracyjne poprzedniej epoki, taką samą pogonią za efektem, zagmatwaniem istotnego sensu sztuki. Tam imponujące płaskie malowidła, bogate tło, tu rozbitcie, rozczłonkowanie przestrzeni sceniczej: praktykablami, schodkami, mostkami itd. pociętymi częstokroć niekonsekwentnym światłem kolorowych reflektorów.

Konieczność streszczenia się w krótkim artykule zmusiła do bardzo pobieżnego szkicu, na marginesie którego czytelnicy muszą sobie sami wiele dopowiedzieć. Szkic ten jednak uważam za konieczny dla zobrazowania istniejących możliwości dekoracyjnych.

Spójrzmy na sprawę projektu inscenizacyjno-dekoracyjnego oczami architekta. Mamy scenę, tj. miejsce odbywającej się akcji: wolną przestrzeń pod otwartym niebem, w lesie, czy na placu otoczonym architekturą, arenę, estradę, czy scenę pudełkową, gdzie mamy zmontować widowisko, umiejscowić akcję. Projekt więc sprowadza się w pierwszej swojej fazie do logicznego i funkcjonalnego rozwiązania planu, na obranej parceli, tj. scenie, w zależności od jej rodzaju. Co prawda nie każdy utwór da się wystawić na każdej z tych scen, ale są utwory, które można wystawiać różnie. Plan jest więc zależny od sceny, utworu, jego treści i akcji, a zarazem musi być zgodny do pewnego stopnia z epoką, jeśli zachodzi potrzeba tego w przyjętej koncepcji inscenizacyjnej. Lekceważenie znaczenia planu powoduje chaos nie tylko przy rozmieszczeniu dekoracji, lecz i dla ruchu postaci sceniczych, powoduje również brak jednolitości i ciągłości akcji, przyczynia się do wytworzenia sztucznych, nie tłumaczących się momentów i czasami stwarza nieprzewidywane trudności dla reżysera i aktora. Plan konsekwentnie przemyślany, pod względem sytuacyjnym i komunikacyjnym, po dokładnym zbadaniu terenu, zapoznaniu się bardzo bliskim z autorem, jego bohaterami i kinetyką utworu, jest podstawą do montażu całej konstrukcji sceniczej, do wzniesienia budowli dekoracyjnych. Zależnie od potrzeby, łamiemy teren, wznosimy bryły, płaszczyzny ścian, drzewa lub całe pejzaże, nadając im formę, wynikającą z wielu okoliczności, ale związanych z ideologią, treścią i nastrojem utworu. Dla uzupełnienia formy plastycznej i wzajemnego ustosunkowania się do siebie brył i płaszczyzn, wprowadzamy kolor i światło reflektorów. Przede wszystkim dbamy o równowagę elementów, składających się na całość widowiska, o proporcje i walor słowa mówionego tak do proporcji form, jak i do waloru koloru i światła. Doskonale scharmonizowanie wyżej wymienionych elementów „dekoracyjnych” z kostiumem, ruchem, gestem i natężeniem głosu aktora, czy innym zjawiskiem akustycznym stwarza pełnię przestrzennej kompozycji sceniczej. W wyniku powyższych rozważań widzimy, że tak zwane „dekoracje” nie mogą być ani nadrzędne ani podrzędne w całości widowiska, ale muszą być częścią nieodzowną, muszą być dla bohaterów utworu płaszczyzną, po której się poruszają zgodnie z przeznaczeniem swego losu i charakteru, nadanym im przez autora, powietrzem, którym oddychają, nastrojem, któremu ulegają, przestrzenią w której żyją.

Podobnie jak i w innych dziedzinach sztuki trzeba starać się, by w poszukiwaniach swoich dotrzeć tam, gdzie leży prawda, pewna wartość sztuki, nieprzemijająca w dziejach ludzkości, niezależna od zmieniających prądów; dla Niej ten czy inny styl jest drogą, po której wciąż postępuje lub formą, za pomocą której się wypowiada.

WILLA Z OGRODEM, ARCH. CARLO WEIDEMEYER.
Rassegna di Architettura. 1. 1939.

OBSERWATORIUM METEOROLOGICZNE W OSIMA,
ARCH. SUTEMI HOVIGUTI. Kantiku Sekai. 2. 1939.

Biurowe i handlowe Banki.

- Dom biurowy w Osaka: Arch. Takahosi.
Kantiku Sekai. 2. 1939.
Bank i kantor wymiany w Hotelu „Ambasador”. Los Angeles.
Arch. Record. 3. 1939.

Bud. użyteczne publ.

- 2 Biblioteki publ. w Stuttgarcie (15.000 tomów).
Moderne Bauformen. 2. 1939.
Obserwatorium meteorologiczne w Osima. Arch. Sutemi
Hoviguti, Sytuacja. Plany Fotogr.
Kantiku Sekai. 2. 1939.
Projekt miejskiej rzeźni w Hulinie (Czechy).
Architekt S. I. A. 2. 1939.

Domy mieszkalne.

- Zamek Vogelsang w Eifel. Arch. Clemens Klotz.
Deutsche Bauzeitung. 8. 1939.
Dom czynszowy w Budapeszcie. Mieszkania luksusowe.
Narożny. 6 kondygn.
Ter es forma. 1. 1939.

Dom — mieszkanie. Zeszyt specjalny. Domy jednorod. wol-
nostojące. Apartamenty mieszk. Mieszk. czynszowe. Tanie
mieszk.

L'Architecture d'aujourd'hui. 2. 1939.

Willa z ogrodem koło Askony (Ascona) Arch. Carlo Weide-
meyer.

Rassegna di Architettura. 1. 1939.

Hale. Hangary. Magazyny.

- Centr. magazyny Westminsteru. Arch. Grey Warnum. Zala-
dowanie z lądu (koleje) i z wody (statki).
Journal of the R. I. B. A. 8. 1939.
Hala gimnastyczna gimn. w Los Angeles.
Hala zebrań w Los Angeles.
L'Ossature Metallique. 2. 1939.
Hangar portu lotn. w Mediolanie.
L'Ossature Metallique. 3. 1939.

Hotele. Pensjonaty.

- Hotel w Essen. Przeróbka ze starego domu.
Moderne Bauformen. 3. 1939.

Hotel w Aulanko (Finlandia) Arch. Marta Blomstedt i Matti Lampen.

Całkowity opis wraz z planami fotogr. itp. Kawiarnia. Pokoje 2 i 1 osobowe, 4 kondygn. Syt. w górach.

Arkitekten. 1. 1939.

Schronisko górskie w Valtournanche (Italia) Arch. Renzo Gerla. Pok. 2 i 3 osobowe.

Rassegna di Architettura. 1. 1939.

Komunikacja. Mosty.

Regulacja portu morskiego w Assab (Etiopia).

Annali dei Lavori pubblici. 2. 1939.

Most w N. Yorku długości 1171,10 m. Ruchome przeszło długości 180 mtr.

L'Ossature Metallique. 2. 1939.

Konstrukcje.

Połączenia drewnianych cz. przy pom. pierścieni i bolców.

Kentiku Sekai. 1. 1939.

Żelbetowe schody spiralne bez oparcia.

Slovensky Stavitel 1. 1939.

Kościóły.

Kościół ewang. w Mahlsdorf. Arch. Otto Risse 196 m. siedzących.

Baugilde. 6. 1939.

Dwa wiejskie kościoły w Westfalii murowane. Małe.

Deutsche Bauzeitung. 10. 1939.

Kościół ewang. w Bad Wiessee. Arch. Bruno Biehler.

Kaplica wiejska w Pernitz (Austria).

Moderne Bauformen. 3. 1939.

Meble. Wnętrza.

Meble i wnętrza mieszkalne.

Kentiku Sekai. 1. 1939.

Schody wewnętrzne w mieszkaniach.

Architectural Record. 2. 1939.

Wyposażenie wnętrz mieszkalnych. Zeszyt specjalny. Meble. Obicia. Urządzenia gosp. Sanitarne. Sztuka zdobnicza we wnętrzu.

L'Architecture d'aujourd'hui. 1. 1939.

Przemysłowe budynki.

Laboratorium „Syndykatu Wytw. Olejów”. Arch. Curt Wasse.

Moderne Bauformen. 3. 1939.

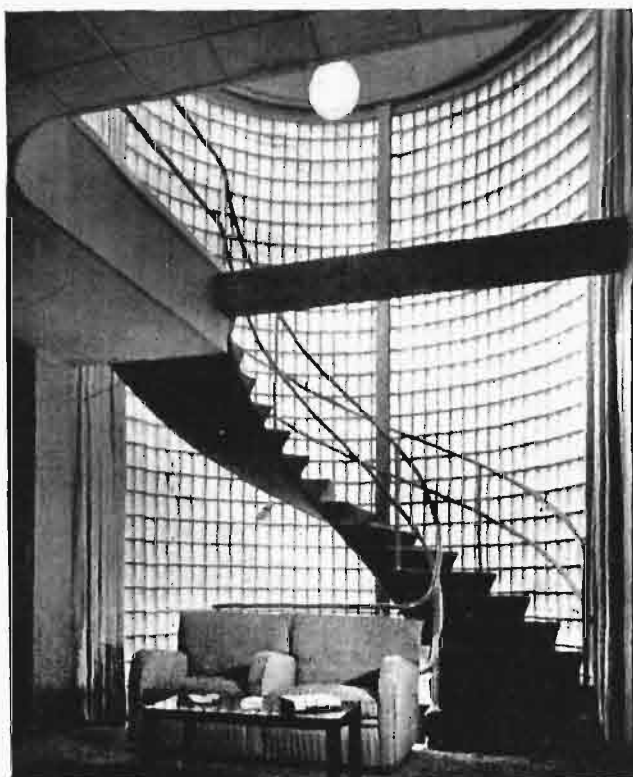
Studio filmowe Maxa Fleischera.

Architectural Record. 1. 1939.

Restauracje. Kawiarnie. Sklepy.

Restauracje i kawiarnie. Różne przykłady.

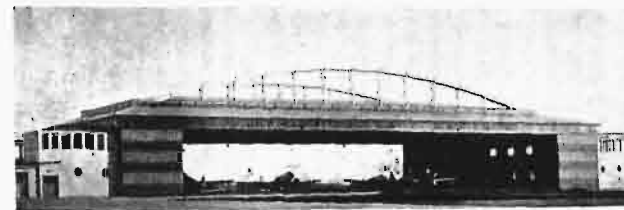
Moderne Bauformen. 1. 1939.

SCHODY WEWNĘTRZNE, ARCH. ARUNDEL CLARK.
Record. 1. 1939.

KINO W BÚDAPESZCIE, ARCH. F. DOMANY.
Tér és forma. 2. 1939.

HANGAR W MEDIOLANIE.
L'Ossature Metallique. 3. 1939.

PRZEGLĄD CZASOPISM ZAGRANICZNYCH

18

Bar kawiarnia w Budapeszcie.

Ter es forma. 3. 1939.

Kawiarnie. Bary. b. liczne przykłady.

Architectura Record. 1. 1939.

Różne.

Szkło we wnętrzach.

Architectura Record. 1. 1939.

Ustawianie mebli w Rest. i kawiarniach.

Architectura Record. 1. 1939.

Drzwi metalowe ażurowe o rysunku wycinanym palnikiem.

L'Ossature Metallique. 2. 1939.

Sportowe budynki.

Stadion w Chemnitz. Arch. Fred Otto. 1000 miejsc. Część trybun kryta.

Deutsche Bauzeitung. 6. 1939.

Pływalnia odkryta w Kassa (Węgry) z trybunami. Arch. L. Oehlschläger.

Ter es forma. 1. 1939.

FRANCOIS HEEP, JEAN GINSBERG. — DOM MIESZKALNY.
L'Architecture d'aujourd'hui. 2. 1939.

HOTEL W ANLAUKO, ARCH. MARTA BLOMSTEDT
I MATTI LAMPEN.

Arkitekten. 1. 1939.

EWANGELICKI KOŚCIÓŁ W BAD WIESSEE, ARCH.
BRUNO BIEHLER.

Moderne Bauformen. 3. 1939.

Szkoły.

Szkoła w Turynie (początkowa).

Annali dei Lavori Pubblici. 2. 1939.

Gimnazjum w Pradze.

Architekti SIA. 1. 1939.

Szkoły początkowe w U. S. A.

Architectura Record. 2. 1939.

Szpitala. Sanatoria.

Ambulatorium Ubezpie. Społ. w Budapeszcie.

Ter es forma. 3. 1939.

Mały szpital w Londynie.

Architectura Record. 1. 1939.

Teatry, kina, audyt.

Sala koncert. w Gothenburgu. Arch. Nils Eriksson. Jedno-poziomowa. Bud. wolnostojący.

Journal of the R. I. B. A. 7. 1939.

Kino w Budapeszcie. 600 miejsc. Tylko parter. Arch. F. Dómany.

Ter es forma. 2. 1929.

Urbanistyka.

Plan regulacyjny miasta Carrara.

Annali dei Lavori pubblici. 1. 1939.

20 lat urbanistyki w praktyce. Zeszyt specjalny, miasta Francji, Algieru, Tunisu. Plany regulacyjne.

L'Architecture d'aujourd'hui. 3. 1939.

Wystawy.

II wystawa Niemiecka Architektury i Sztuki Dekorac. w Monachium. Arch. Albert Speer. Sytuacja. Plany. Fotografije. Wnętrza.

Moderne Bauformen. 2. 1939.

K O N K U R S

NA DOM MIESZKALNY PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO W WARSZAWIE

19

112 KONKURS OGRANICZONY, ogłoszony na zlecenie PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO przez Stowarzyszenie Architektów Rzeczypospolitej Polskiej na projekt szkicowy budynku mieszkalnego na parceli położonej przy zbiegu ulic Kruczej, Piusa XI i Mokotowskiej w Warszawie.

PROTOKÓŁ

posiedzenia sądu konkursowego
z dn. 4 i 7 marca 1939 r.

Obecni:

z ramienia Państwowego Banku
Rolnego:

P. Dyr. Antoni à Donau Szpindler
P. Inż. Arch. Stefan Zieliński
P. Nacz. Księg. Lucjan Siedlanowski
P. Szeł Wydz. Stanisław Hołowiński
Delegat Min. Spr. Wewn.
P. Nacz. Rudolf Sunderland,
Sędziowie Konkursowi Kolegium
Sędziów i Sekretarzy S. A. R. P.
P. Pr. Inż. Arch. Aleksander Bojemski
P. Inż. Arch. Jan Najman.

Porządek obrad:

- 1) Wybór Prezesa i Przewodniczącego Przewodu Sądowego
- 2) Referat Referenta Generalnego
- 3) Dyskusja nad referatem
- 4) Ustalenie metod pracy sądu
- 5) Rozpatrzenie projektów
- 6) Rozstrzygnięcie konkursu.

ad p. 1) Wybrano Prezesa sądu w osobie P. Dyr. Antoniego à Donau Szpindlera i Przewodniczącego przewodu sądowego P. Pr. Inż. Arch. Aleksandra Bojemskiego.

ad p. 2) Referent Generalny złożył sprawozdanie z prac przygotowawczych (patrz załączniki 1—3), oraz zreferował złożone na konkurs prace (patrz załączniki 4—6).

ad p. 3—4) Sąd konkursowy po przejrzeniu prac i przedyskutowaniu zagadnienia ustalił metodę pracy,

postanawiając rozpatrywać prace szczegółowo, orientacyjnie je punktując, według następująco uszeregowanych zagadnień: 1) Sytuacja (punktów 1 do 5). 2) Rozplanowanie ogólne (p. 1 do 5). 3) Mieszkania (p. 1 do 5 × 2). 4) Rozplanowanie innych pomieszczeń dochodowych i służbowych (p. 1 do 5). 5) Koncepcja (p. 1 do 5 × 2) i 6) Architektura (p. 1—5).

ad p. 5) Sąd rozpatrzył szczegółowo złożone prace (patrz zał. 7). Przy czym przeprowadzona punktacja dała następujące wyniki:

P. Inż. Arch. B. Lachert i J. Szanajca	pkt. 32½
P. Inż. Arch. Z. Mączyński	„ 25½
P. Inż. Arch. B. Szmidt	„ 24
P. Inż. Arch. J. Żórawski	„ 37

ad p. 6) Sąd konkursowy jednogłośnie uznał pracę P. Inż. Arch. J. Żórawskiego za najlepszą z nadesłanych i zalecił ją, zgodnie z § 21 warunków konkursu Władzom Państwowego Banku Rolnego, do akceptacji w celu dalszego jej opracowania i realizacji.

Na tym przewod sądowy zakończono i zamknięto.

(—) A. Szpindler (—) A. Bojemski
(—) L. Siedlanowski (—) St. Hołowiński

REFERENT GENERALNY:

(—) J. Najman (—) R. Sunderland
(—) Zieliński

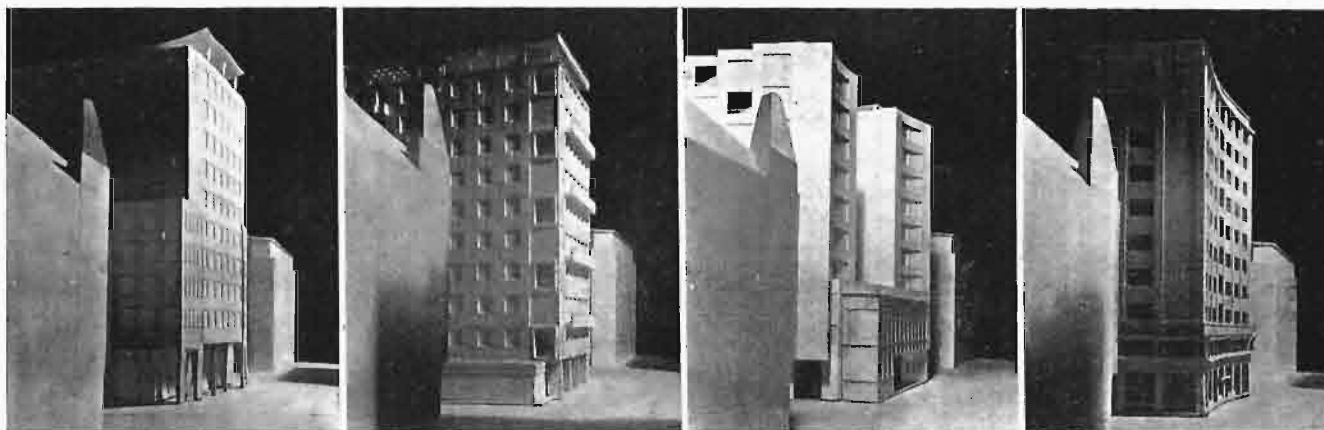
Praca P. Inż. Arch. B. Lacherta
i J. Szanajcy.

Koncepcja bardzo ciekawa, konsekwentnie w całości przeprowadzona. Zaprojektowanie zdwojonego dziewięciopiętrowego budynku mieszkalnego o przerwie wynoszącej 11,60 m, jest w architekturze placu, wymagającej uspokojenia, rozwiązaniem niewłaściwym. Przyjęta zabudowa zacieśnienia plac jak i wyloty ulic Mokotowskiej i Kruczej. Przewietrzanie bloku i komunikacje zewnętrzne rozwiązane prawidłowo. Pewne zastrzeżenia budzi ulokowanie zapasowego wyjazdu z garażu od strony placu.

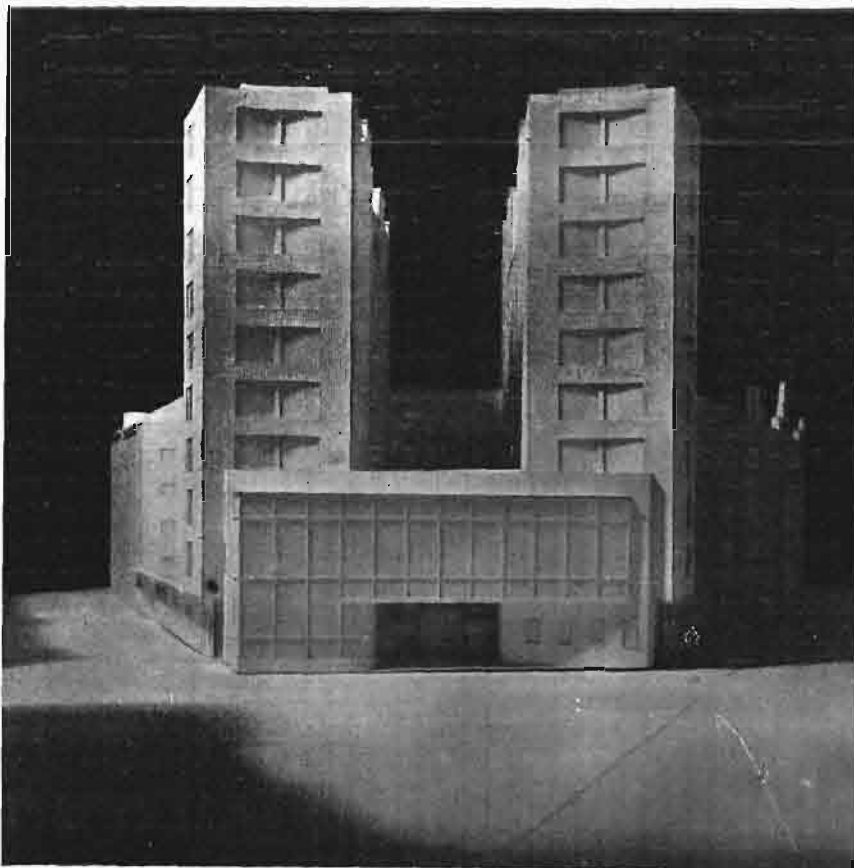
Architektura w proporcjach i rozwiązaniu elewacji frontowych dobra.

Układ mieszkań w budynku budzi zastrzeżenie. Zbyt daleko posunięto koncepcję skoncentrowania wszystkich pionów komunikacyjnych przy jednym głównym hallu wejściowym. Grupa mieszkań kawalerskich, wbrew wskazaniom programu, nie została umieszczona w oddzielnym bloku i z oddzielnym wejściem z ulicy. Budynek został zaprojektowany w typie hotelowym, co nie leżało w intencjach programu.

Sklepy zostały zaprojektowane bardzo dobrze. Restauracja zbyt rozwinęta, a w szczególności jej część gospodarcza. Silne rozwinięcie części handlowej, choć umieszczonej

MAKIETY ZGŁOSZONYCH NA KONKURS PRAC. WIDOK Z ULICY PIUSA XI, RÓG KRUCZEJ. OD LEWEJ INŻ. ŻURAWSKIEGO, INŻ. SZMIDTA, INŻ. LACHERTA I SZANAJCY, INŻ. MĄCZEŃSKIEGO.

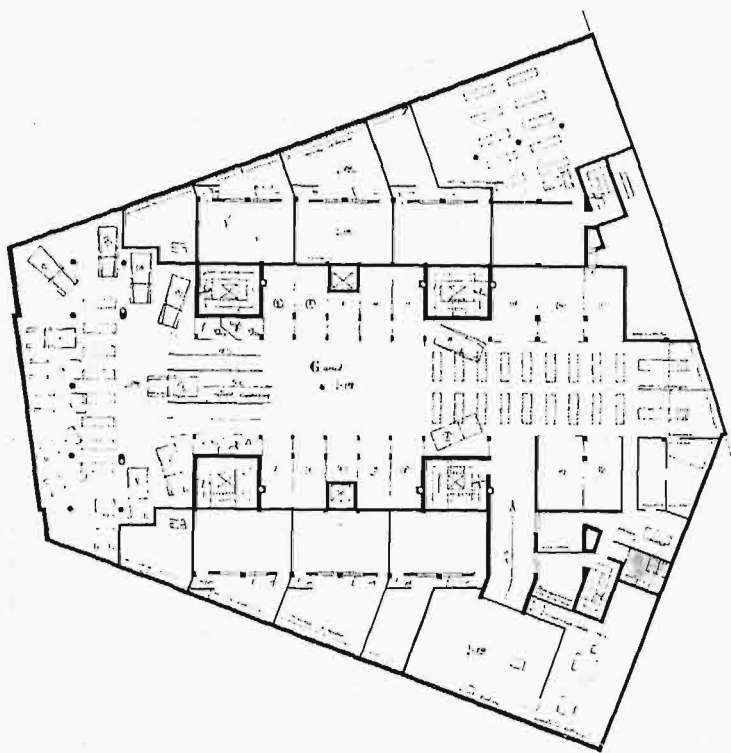
w tylnym wydzielonym bloku zabudowy, niezgodne z duchem programu i niewskazane. Garaż rozwiązano dobrze. Lokale służbowe rozwiązane prawidłowo, lecz zostały umieszczone na zbyt wysokich kondygnacjach.

Zaprojektowanie dwóch równoległych budynków mieszkalnych spowodowało naświetlenie części mieszkalnej mieszkań światłem, bądź tylko wschodnim, bądź zachodnim, oraz amfiladowe rozwiązanie mieszkań, co nie jest wskazane. W mieszkaniach większych trasy komunikacyjne zostały zbyt wydłużone i nie we wszystkich wypadkach są dogodne. Mieszkania 4-pokojowe nie posiadają oddzielnych dojsć frontowych i kuchennych. W mniejszych mieszkaniach kawalerskich komunikacja z łazienką jest niedogodna.

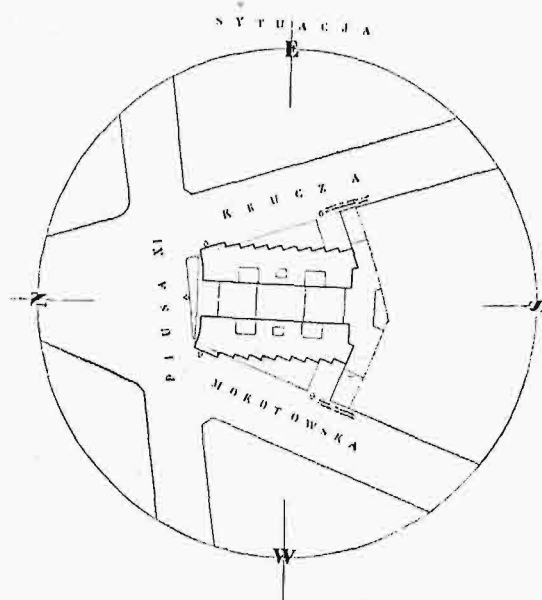
Rozplanowanie wykuszy i balkonów w planie i elewacji dobre i pomysłowe.

Koncepcja w realizacji kosztowniejsza w stosunku do pozostałych projektów.

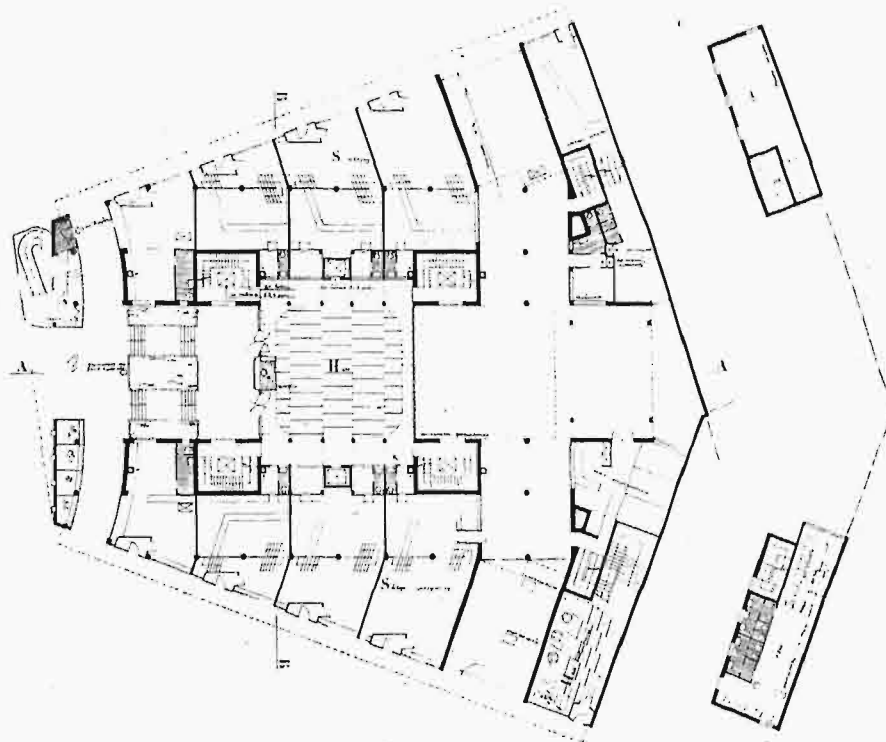
INŻ. ARCH. B. LACHTERT i J. SZANAJCA

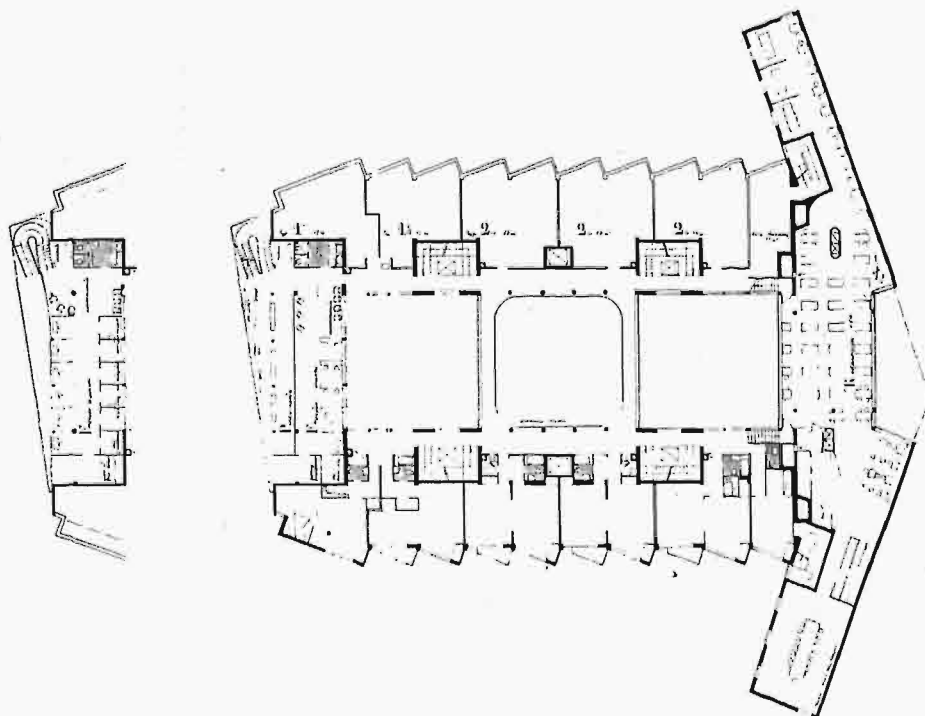
RZUT PIWNIC.

SYTUACJA.

NA LEWO: RZUT PRZYZIEMIA,
NA PRAWO: RZUT ANTRESOLI.

NA LEWO: RZUT 2 PIĘTRA,
NA PRAWO: RZUT 1 i 2 PIĘTRA.

KONKURS

22

NA LEWO: RZUT TYPOWEGO PIĘTRA (OD 3 DO 7-GO)
NA PRAWO: RZUT 2 PIĘTRA.

Praca P. Inż. Arch. Z. Mączyńskiego

Sposób zabudowy, ugrupowanie poszczególnych brył budynku oraz zewnętrzny wyraz architektoniczny budzi zastrzeżenia.

Układ mieszkań w zasadzie prawidłowy, prócz umieszczenia pionu większych mieszkań kawalerskich poza wydzielonym zespołem tych mieszkań. Komunikacja wewnętrzna na ogół poprawna, prócz dojść do mieszkań dwupokojowych i klatek schodowych bloku wieżowego. Dojście do mieszkań kawalerskich rozwiązane prawidłowo.

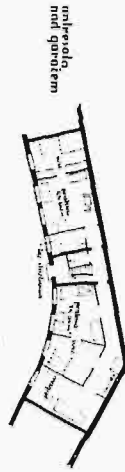
Sklepy zaprojektowane poprawnie. Rozwiązanie sklepu z pasztecarnią budzi pewne wątpliwości. Lokale służbowe umieszczone prawidłowo, lecz oświetlenie i rozplanowanie dwóch mieszkań niewłaściwe. Garaż rozwiązany poprawnie.

Rozplanowanie mieszkań budzi szereg wątpliwości.

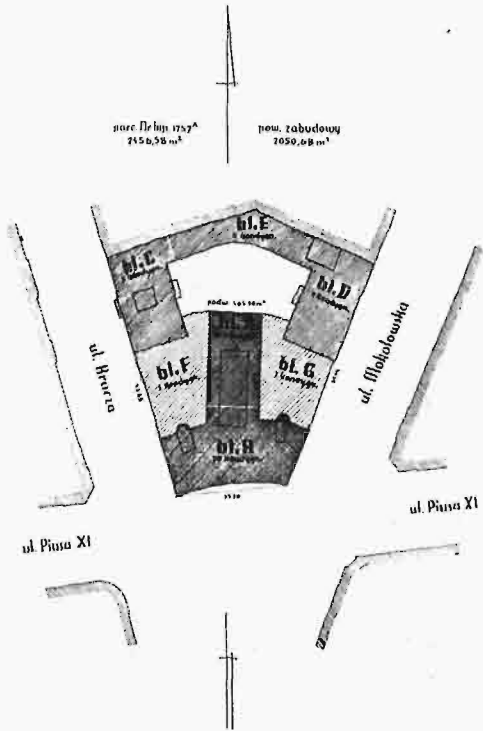
I N Ż . A R C H . Z . M ą C Z E Ń S K I

NA LEWO: RZUT SUTEREN,
NA PRAWO: ANTRESOLA NAD GARAZEM.

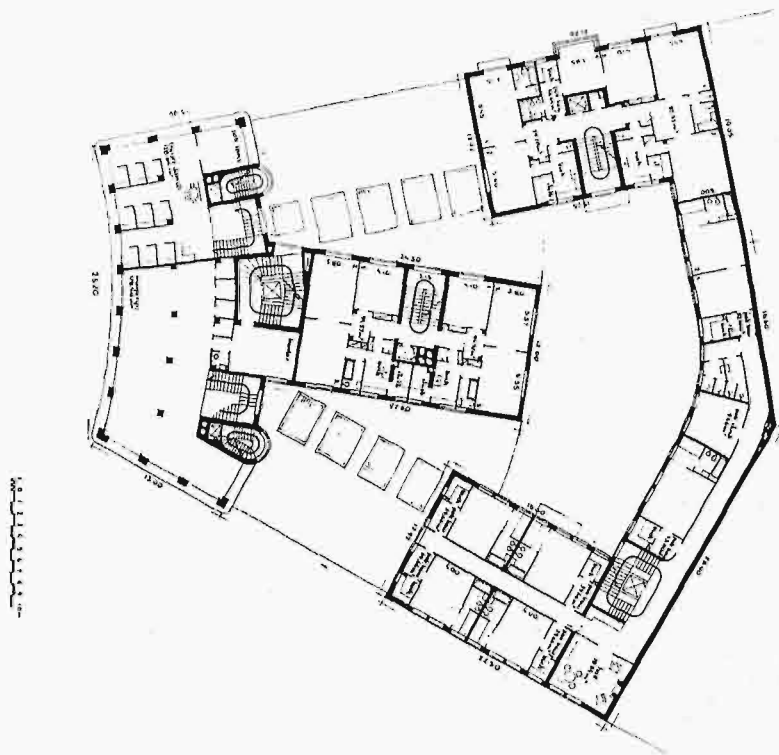
NA PRAWO: SYTUACJA.

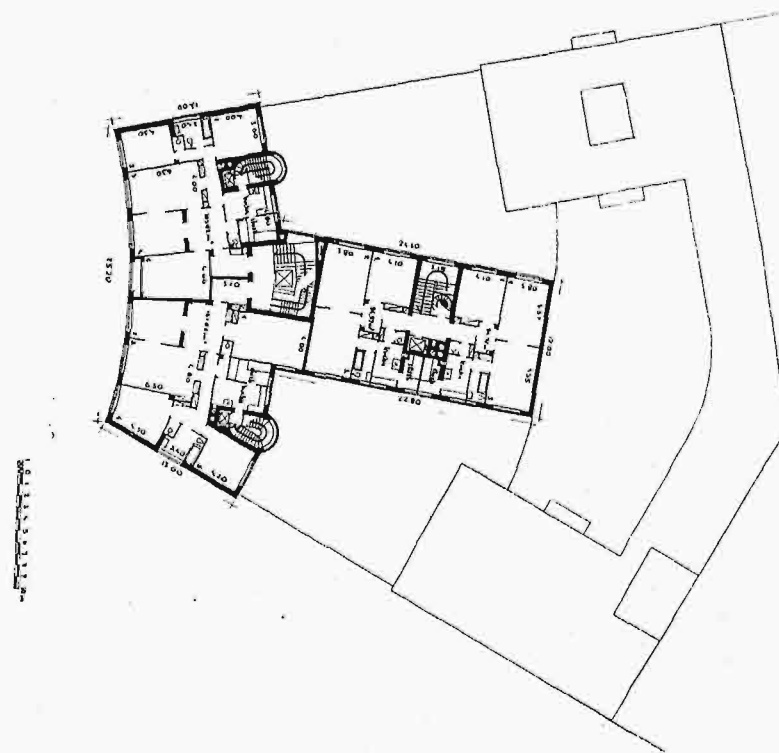
RZUT PRZYZIEMIA.

KONKURS

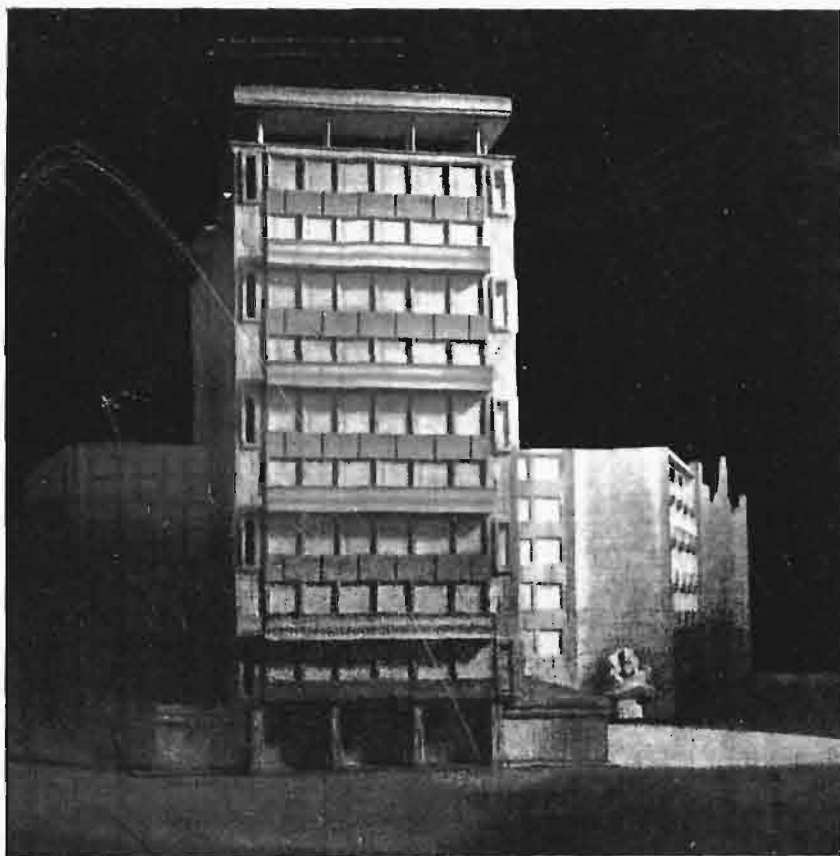
24

RZUT 1 PIĘTRA.

RZUT PIĘTRA TYPOWEGO
(OD 7 DO 9-GO).

INŻ. ARCH. B. SZMIDT

Praca P. Inż. Arch. B. Szmidta.

Zróżniczkowanie sposobu zabudowy parceli od strony ul. Kruczej i Mokotowskiej — słuszne, lecz zastosowanie obudowanego podwórza niewłaściwe i przewietrzanie niedostateczne.

Zewnętrzny wyraz architektoniczny wykazuje zalety.

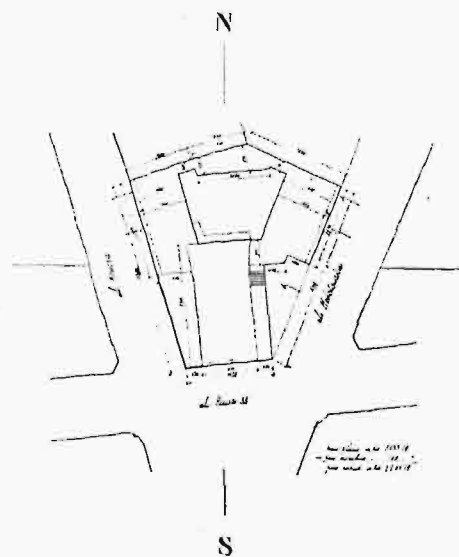
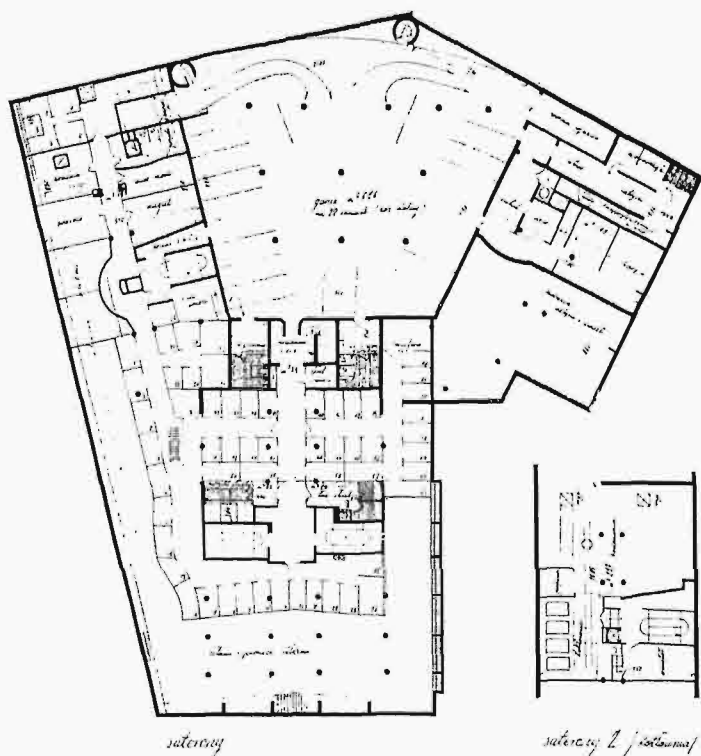
Praca została opracowana zbyt szkicowo: komunikacje zewnętrzne i wewnętrzne, rozplanowanie sklepów, garażu i mieszkań nastręcza szereg wątpliwości.

Praca Inż. Arch. J. Żórawskiego.

Koncepcja prosta o jasnym układzie bryły i planu. Przewietrzanie bloku i komunikacje zewnętrzne dobre.

Architektura dobra, budzą pewne wątpliwości proporcje bryły budynku głównego od strony placu oraz rozwiązanie elewacji zabudowy parterowej nie scharmonizowane z pozostałymi elewacjami budynku.

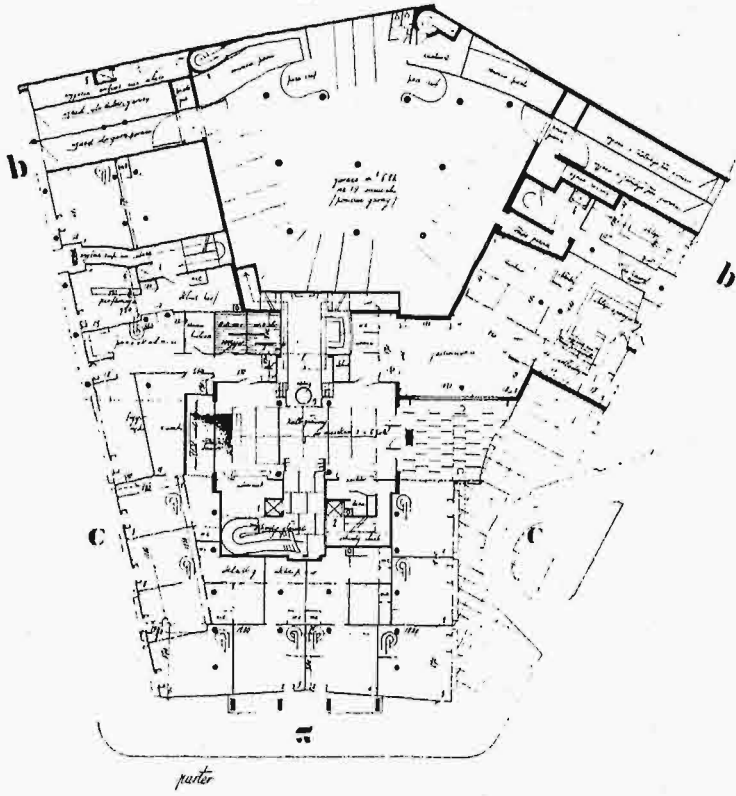
Układ i naświetlenie mieszkań w budynku dobre. Umieszczenie oraz dojścia do grupy mieszkań kawaler-

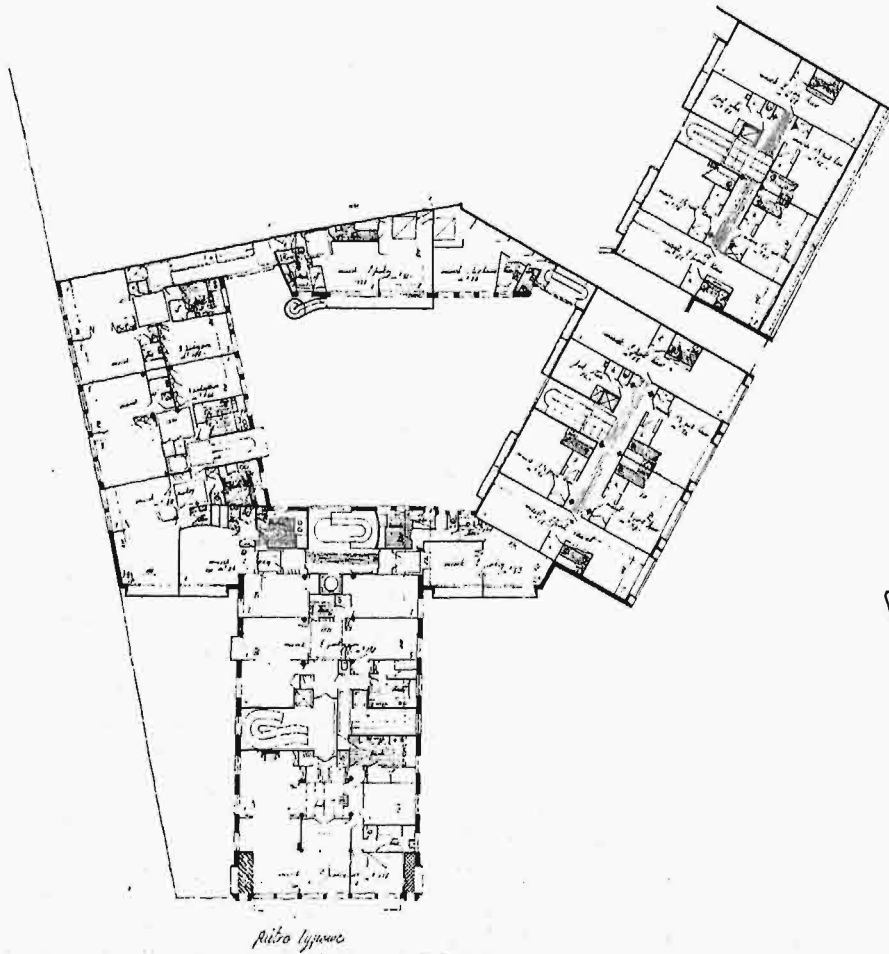
SYTUACJA.

KONKURS

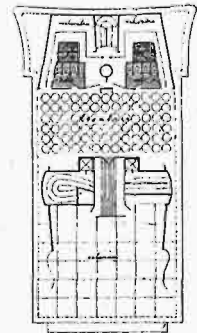
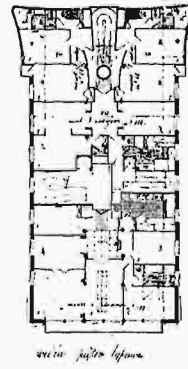
26

RZUT PRZYZIEMIA.

RZUT PIĘTER TYPOWYCH.

INŻ. ARCH. J. ŻÓRAWSKI

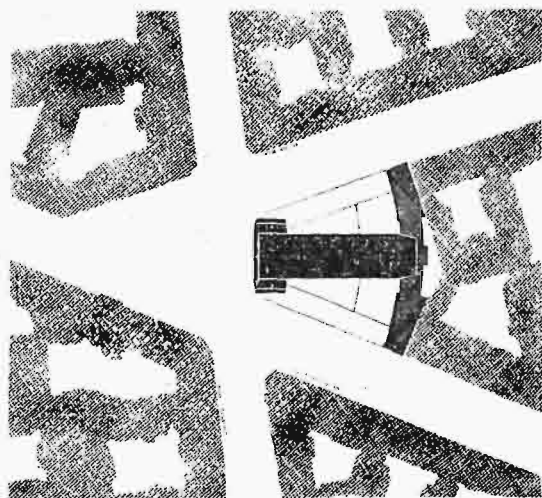
PRACA PRZEZNACZONA DO REALIZACJI

skich prawidłowe. Dojścia do grupy mieszkań większych dobre, pewne wątpliwości budzi wydłużone, korytarzowe dojście do klatek schodowych, położonych poza głównym hallem wejściowym.

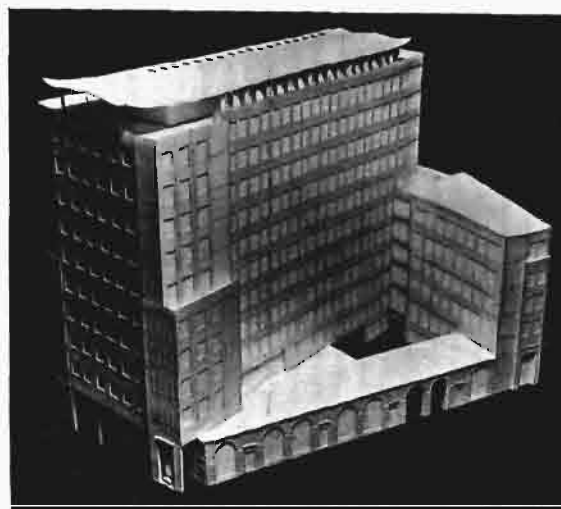
Sklepy zaprojektowane dobrze. Restauracja ze sklepem i częścią gospodarczą zostały zaprojektowane prawidłowo i właściwie skomunikowane. Pewne wątpliwości budzi dostęp do fryzjerni nie bezpośredni w hallu, a przez klatkę schodową. Garaż został rozwiązany poprawnie, pewne wątpliwości budzi szerokość boksów i możliwość umieszczenia w nim, przewidzianej opisem ilości samochodów. Lokale służbowe umieszczone i skomunikowane bardzo dobrze.

Mieszkania większe zaprojektowano dobrze, lecz w pięcio i sześciopokojowych trakty komunikacyjne zostały za silnie rozwinięte i dwa pokoje zbyt małe. Mniejsze mieszkania kawalerskie zaprojektowane dobrze, w większych umieszczenie łazienki jest niewłaściwe.

SYTUACJA.

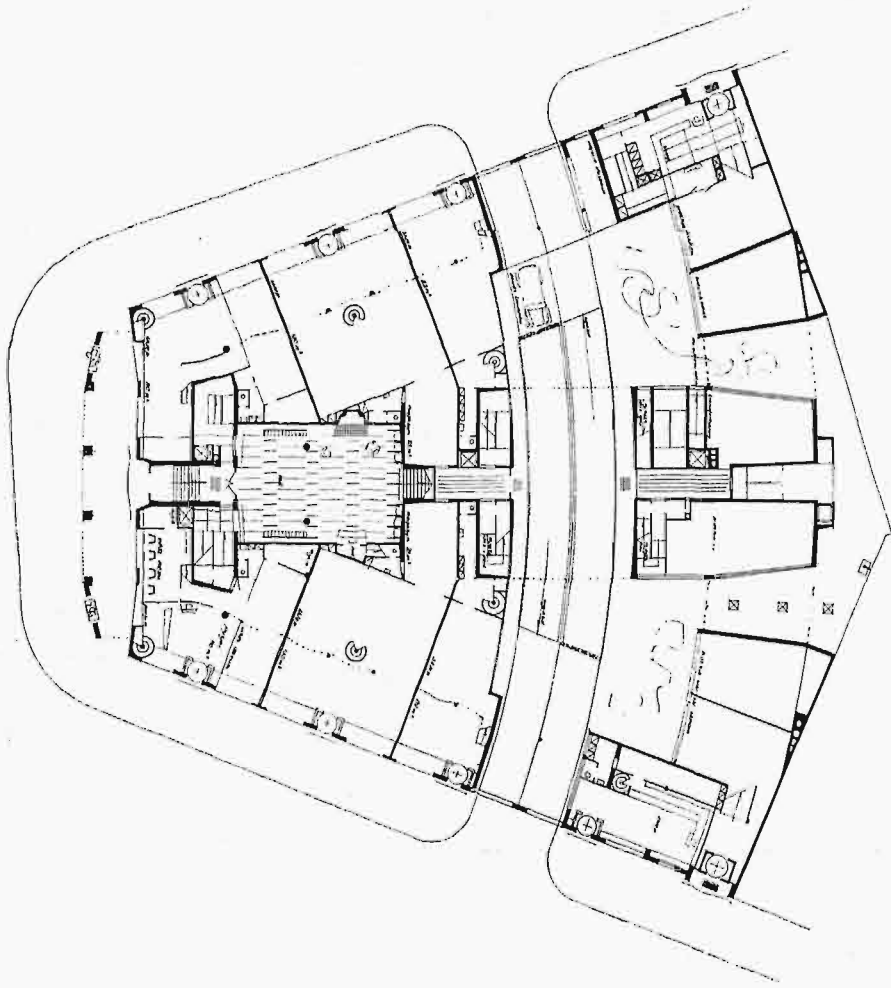

WIDOK Z LOTU P T A K A.

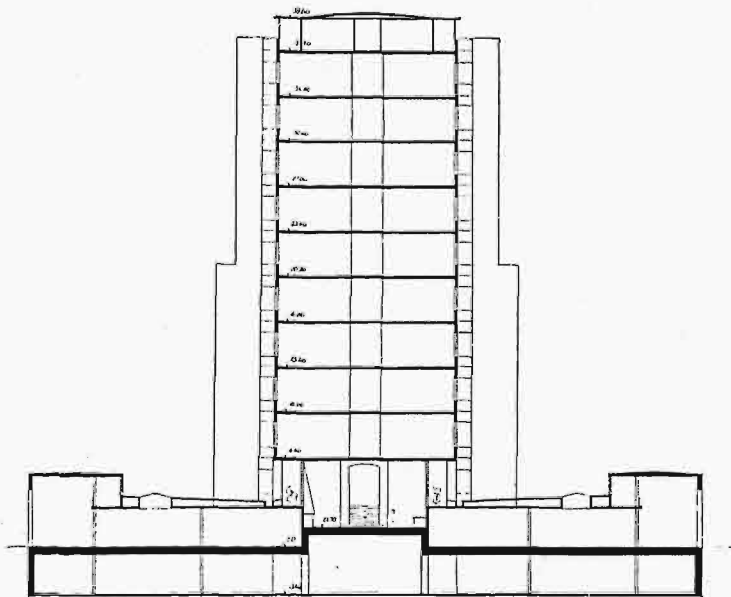

KONKURS

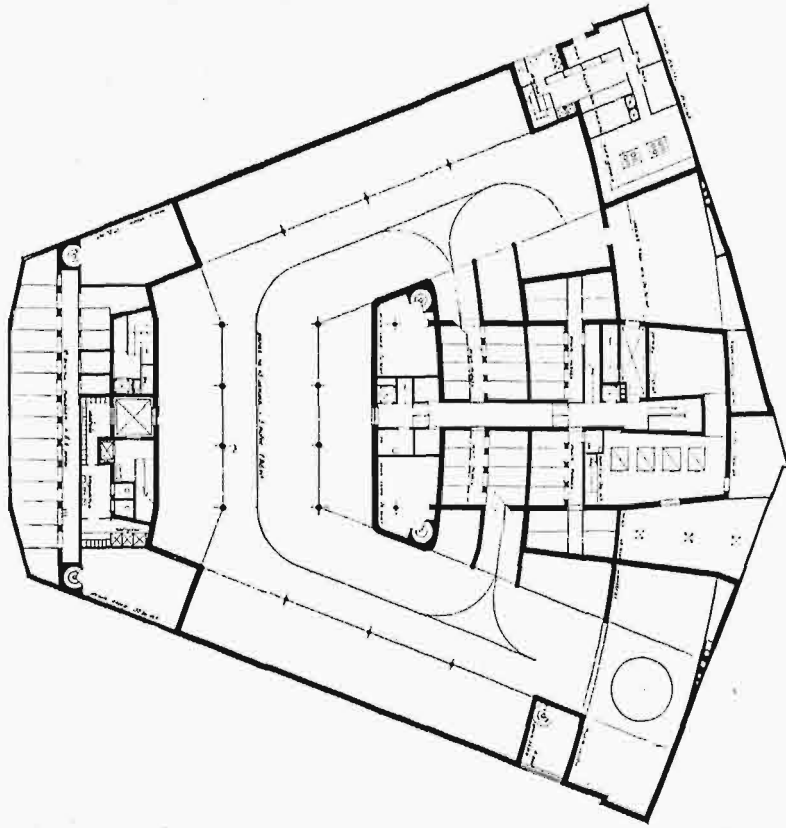
28

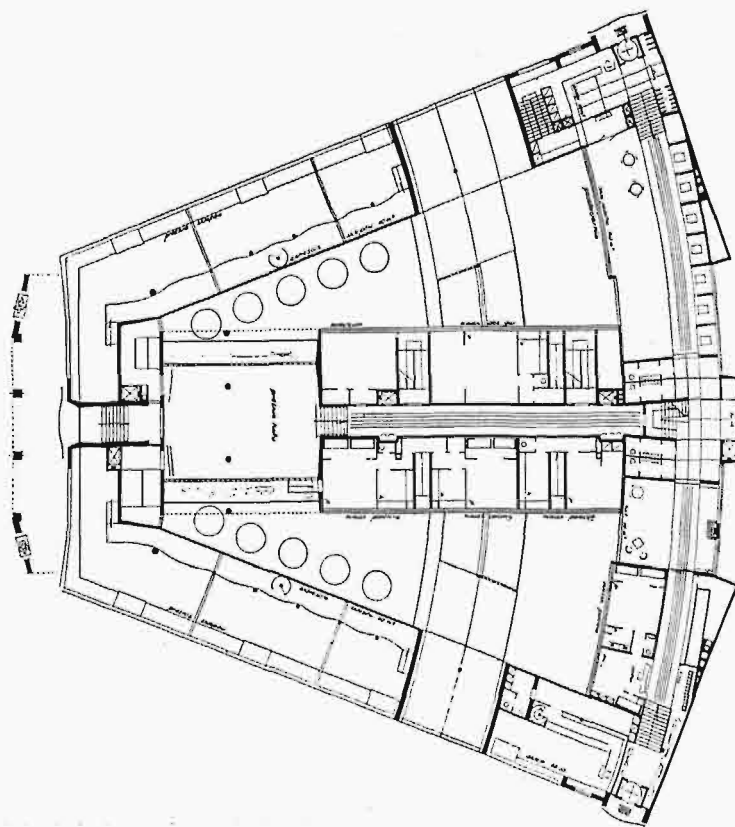
RZUT PRZYZIEMIA.

PRZEKRÓJ POPRZECZNY.

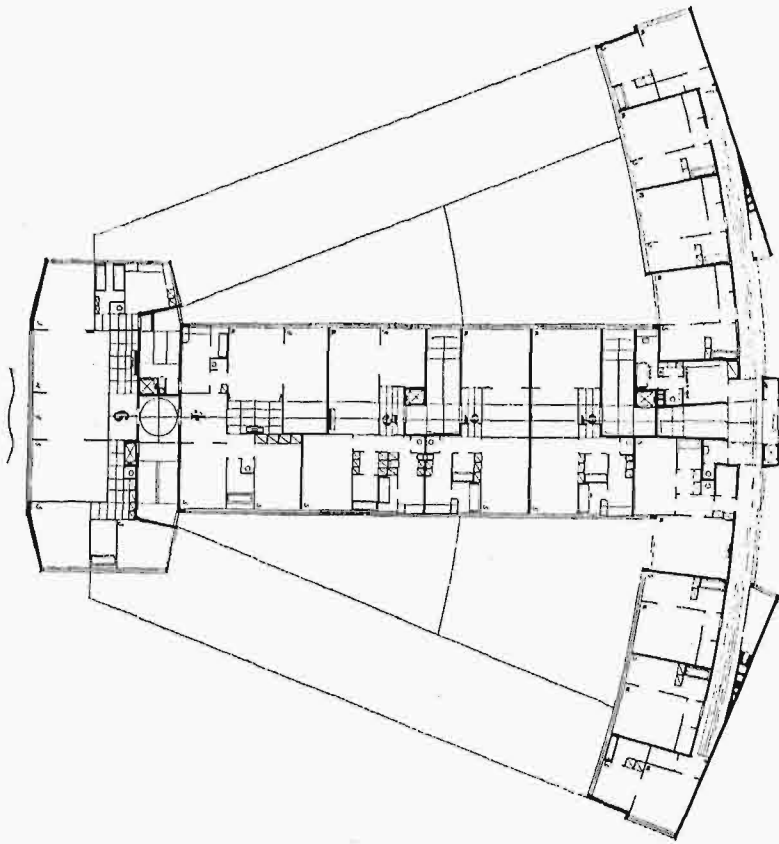
R Z U T P O D Z I E M I.

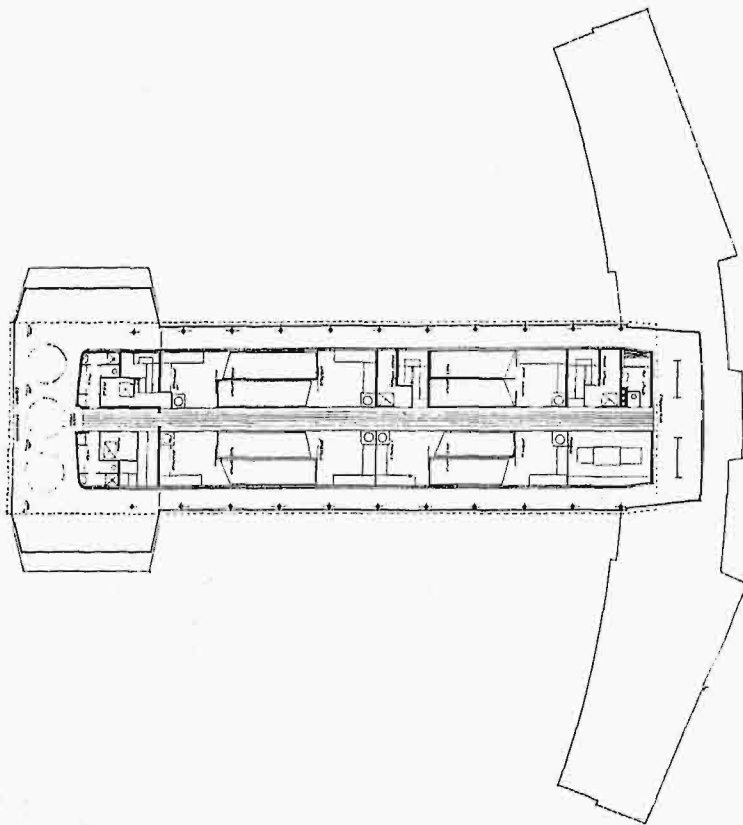
R Z U T A N T R E S O L I.

KONKURS

30

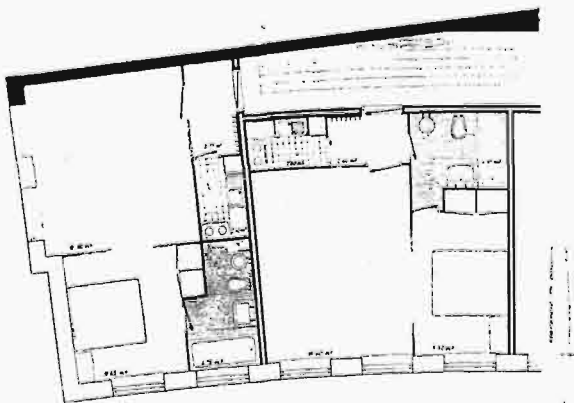
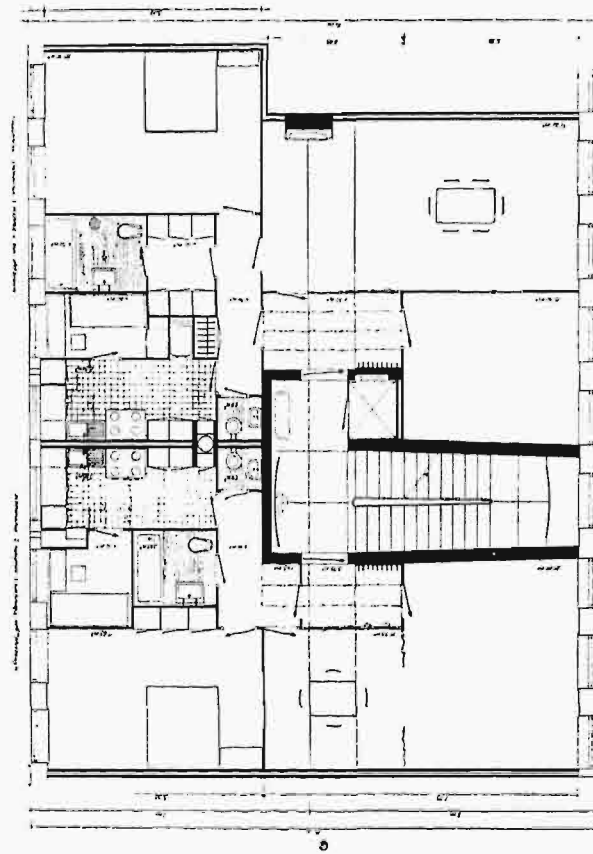

RZUT PIĘTRA I-GO.

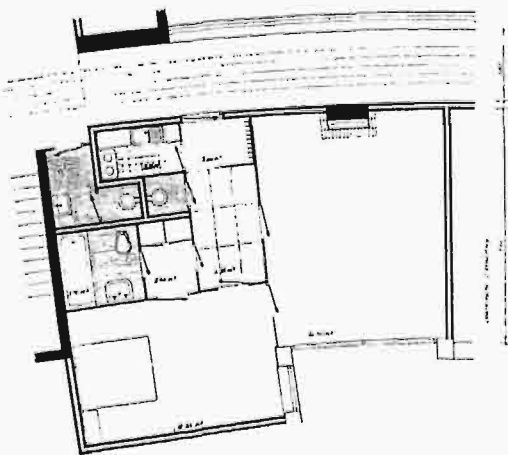

RZUT PIĘTER TYPOWYCH.

MIESZKANIA 3 i 2-WU POKOJOWE Z KUCHNIĄ
I POK. SŁUŻBOWYM.

APARTAMENT JEDNO I PÓL POKOJOWY.

APARTAMENT DWU POKOJOWY.

Odznaczenie miesięcznika »Architektura i Budownictwo«
na Wystawie Paryskiej.

W związku z rozdaniem nagród i dyplomów, przyznanych uczestnikom Sekcji Polskiej przez Jury Międzynarodowe, komunikujemy, że miesięcznik „Architektura i Budownictwo” otrzymał w grupie IV (Propaganda Artystyczna i Techniczna) Dyplom Honorowy.

Referat polski na Międzynarodowym Kongresie Architektów w Waszyngtonie.

Na Międzynarodowy Kongres Architektów, który odbędzie się w bieżącym roku w Waszyngtonie, został zgłoszony przez Stowarzyszenie Architektów Rzeczypospolitej Polskiej (S. A. R. P.) referat dr. inż. arch. Franciszka Piaścika, na temat planowania wsi. Pełna treść referatu przedrukowana jest w Nr. 4/5 „Komunikatu S. A. R. P.”, organie oficjalnym Stowarzyszenia Architektów R. P.

Walne Zebranie Spółdzielni Wydawniczej Architektów Polskich.

W kwietniu odbyło się, w lokalu Stowarzyszenia Architektów R. P. w Warszawie, doroczne Walne Zebranie członków Spółdzielni Wydawniczej Architektów Polskich. Zebranie dokonało wyboru nowych władz Spółdzielni, których skład personalny podany jest na drugiej stronie okładki niniejszego numeru.

W Nr. 1 „Architektury i Budownictwa” w podanym składzie osobowym Komitetu Redakcyjnego, ominięto omyłkowo nazwiska pp. arch. Tadeusza Nowakowskiego i Zygmunta Wójcickiego, co niniejszym prostujemy.